

Luceafărul

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România

Cartea de debut și spiritul critic

este în spiritul epocii, civilizația modernă o impune, ca în toate domeniile de activitate să se evalueze rezultatele ei, implicit, să se stabilească neimplinirea prin apel la servicii statistice. Citeodată — deși, în esență, fără a fi teză — s-ar putea spune că puțină statistică nu strică nici în literatură. Iată, de pildă, ne propunem a discuta din ansamblul producției editoriale a unui „an literar” — în cazul nostru, „anul literar 1977” — proporția deținută de cartea de debut și constatăm că numărul volumelor înscrise la această „rubrică” este în jur de o sută. Mult, puțin? Este greu, dacă nu imposibil, a da un răspuns tot atât de laconic, printr-un hotărât da sau nu, precum cifra care declanșează întrebarea în cauză. Faptul important este, însă, faptul, anume, că cele aproximativ o sută de cărți de debut ale anului 1977 există, că, prin urmare, editurile noastre — și de data aceasta — au făcut loc în planurile lor autorilor celor mai tineri, luându-și răspunderea — ca să nu spunem riscul! — de a trimite în librării câteva mii de volume purtând semnătura și, prin urmare, răspunderea de bibliotecă — publică sau particulară — nu se mai întârzie. Acesta fiind aspectul cu adevărat palpabil al fenomenului, vînd-nevînd, va trebui să admitem că procesul apariției cărții de debut este, în general, satisfăcător — problematologia lui. Așupra ei se cuvine a ne opri, spre a o analiza din toate unghiurile posibile.

Pornim de la constatarea că valoarea de adevăr elementară a literaturii debutanților este parte integrantă a ansamblului vieții literare delimitată de anumiți parametri ai timpului istoric, în cazul de față, timpul anului calendaristic ce s-a încheiat nu de mult. Deși atât de simplă, constatarea aceasta nu poate și nici nu trebuie să ne fie indiferentă. Consecințele ce decurg de aici sînt hotărîtoare pentru cît mai exactă înțelegere a perspectivei în care avem în față dialogul cu cartea de debut. Aspectul cel mai de seamă, desigur, se referă la faptul că, prin forța lucrurilor, volumul de debut este, sau se cuvine să fie beneficiarul spiritului critic propriu momentului literar în cauză. Punerea în practică a unei asemenea privilegii (obligatorii) nu este chiar atât de lesnăsoasă cum s-ar putea crede la prima vedere. Aproape toată lumea se gîndește, probabil, doar la modul în care cartea de debut se bucură de atenția criticilor în paginile publicațiilor literare-artistice și de cultură ori în paginile ziarelor. Din acest punct de vedere, situația, în general, e satisfăcătoare. Dovada o constituie numeroasele rubrici de comentarii critice, cu caracter mai mult sau mai puțin permanent, consacrate debutanților. Totuși, nu s-ar putea spune că, chiar și în această formă de manifestare, spiritul critic funcționează fără reproș. Există și aici o seamă de servituzi pe care considerăm necesar a le menționa. Ne gîndim, de pildă, la caracterul oarecum rutinier al travaliului critic, divulgat, nu o dată, fie de lipsa de promptitudine la aparițiile editoriale imediate, fie de slaba

prezență a spiritului de discernămint arătat în această împrejurare, fie de monotonia blazată-cordială a analizei. Este în sîrșit, de extrema „subtilizare” a judecării de valoare încucăată acestei analize. Sentințe de părere că atitudinea critică cea mai adecvată, în cazul cărții de debut, este aceea a cărei cuvînt de ordine îl constituie generozitatea sugnată. Or, pentru a face dovada respectării unei asemenea dădăci, preînțîmpinarea sugnatărilor enumerate se dovedește efectiv vitătoasă. Nimic nu poate produce o impresie mai implicată ssa, pur și simplu, nimic nu poate surpriza mai mult pe un autor, cu atât mai mult pe unul foarte tânăr, decît sentimentul că pagina în care nu este privită cu toată seriozitatea. Este exigența ale cărei incunecime sînt probate locuri de riguroasă profesională a revizorului ce se consacră volumului de debut. Am spus că, în acest sens, datorită fundamentality a criticicii este și-ași așezare sarcina — deloc ușoară, e adevărat — de a spune tînărului scriitor debutant cum și prin ce anume aparține sau are șansa de a aparține contextului literar în care își face apariția. În a-fără acestei perspective integratoare, analiza critică își rețenează din capul locului orice posibilitate de a răspunde obiectivității ei; orice aprecieri de gust (pozitive sau negative) ar conține. Mai mult decît în orice altă situație, acum, ceea ce numărul judecării critice de situație reclamă maximum de atenție, dacă dorim ca aprecierea de valoare să aibă un temel real. În acest punct actul critic este chemat a ține cumpăna dreaptă între spiritul exegetic și dimensiunea lui superior didactică, mai exact, pedagogică.

Spunem mai înainte că este cu totul insuficient a rămîne la convingerea că prerogativele spiritului critic angajat în confruntarea cu cartea de debut se rezumă doar la acțiunea de recenzare, pe cît posibil, a cvasimajorității volumelor editate. Amintita dimensiune a spiritului critic, pedagogia lui, dispune, însă, de posibilități de manifestare mult mai diverse. Aceste posibilități, la rîndul lor, pot fi împărțite în două categorii. Una aparține pre-debutului editorial, iar cealaltă, firește, fazei post-debutului editorial. Din prima categorie, între altele, fac parte aspecte precum: relația penaculu-edură, relația debutant-edură, relația revizor literar-literatură și relația revizor literar-edură, relația debutant-scriitor consacrat. În cea de a doua categorie reintră toate tipurile de relație enumerate la prima (evident, cu modificările de sens obiectiv ivite), cărora li se adaugă: relația debutant-librărie, relația debutant-public cititor.

Asupra aspectelor ce grăvesc în jurul a ceea ce numim condiția debutului în general, cu referiri detaliate la anul literar 1977 în special, revista noastră își va concentra atenția înțîind, la „Colocviile Luceafărului”, o amplă dezbateră.

Lucaefărul

„Iarna” — desen de Mircea Borzuc

În calendar decembrie colindă și pași se-nzăpesc în fila lui, tu înrămezi în cîntec o oglindă în cîntecul pe care uiți să-l spui...

Tăcerea ție însăși ți-o redai cum ți-o redă, Maria, pădurea dintr-un nai...

Florin Costinescu

INSTANTANEE

Mama lui Mateiu

În numărul de noiembrie 1977 al Vieții Românești, criticul Alexandru George mi înțenează un proces cu privire la atitudinile incorecte ce aș fi avut față de Mateiu L. Caragiale. Nu și față de opera sa, imi place să cred, așa cum a observat cu sagacitate regretatul Ovidiu Cotruș în excelenta monografie, apărută nu de mult. Prețuiesc valoarea lor reală Craii de Curtea Veche, o capodoperă stilistică, nu și epica, dar prefer categoric povestirea Remember, de care „mateinii” fac mai puțin caz.

Alexandru George imi întorece portretului omnesc al lui Mateiu pe acela al tatălui său, cu anumite similitudini forțate, ca aceea cînd afirmă despre L.L. Caragiale că și-a părăsit femeia „pentru o căsătorie avantajoasă”. Arhitectul Gaetano Burelli nu și-a înzestrat fetele, Caragiale a luat-o pe Alexandrina pentru ochii ei cei frumoși, fără o lețea și fără ambiția de a intra în „lumea cea bună”, pe care, de altfel, soția lui a încetat s-o frecventeze post justas nuptias. Caragiale a fost însă, cum am arătat și dovedit, de acord cu judecata în genere foarte riguroasă a lui Slavici, un excelent fiu, soț și tată. A fost capul familiei din 1870, de la moartea tatălui său și pînă în 1885, cînd mamei lui i-a picat ca din cer moștenirea Momuloaiei, a văzului de ea și de sora lui. Lenel, muncind cît patru (ceea ce nu i s-a întimplat niciodată lui Mateiu!).

Alexandru George mă mustră și pentru că n-aș fi acordat suficientă atenție mamei lui Mateiu. Ca să mă reabilitez în ochii binevoitorului meu critic, îi vor relata modul în care Mateiu a fost atent cu mama sa. Faptele îi pot fi confirmate de Cella Delavrancea, care le deține de la Margareta Miller-Verghi și de la soția lui Mateiu, Marica. Iftca lui G. Sion.

Mai acum 50 de ani și mai bine funcționa în locuința Margaretei Miller-Verghi din actuala stradă Gabriel Péri, cetina poetică Maison d'Art, frecventat și de Mateiu, bun prieten cu gazdă. Intr-o zi, Mateiu a întrebato: — Dragă Margareta, nu-i așa că ții citeva lucruri nefolositoare în garaj? Nu mî l-ai putea pune la dispoziție pentru citva timp? Mi-ai face mare serviciu. Slavici, un excelent fiu, soț și tată. — Desigur, Mateiu, astăzi chiar am să pun să fie golit și curățat cum se cuvine.

Zis și făcut. Mateiu a primit spațiul de care avea nevoie, și-a adus spre seară „lucrurile” și venea aproape zilnic, tot spre seară, să ia sau

Șerban Cioculescu

Continuare în pag. a 6-a

Meșteșug, inspirație, idee, poezie

de-a lungul timpului, autorii operelor de artă nu sînt considerați nici creatori inspirați, căzuți în stare de tranșă, cînd niște meșteșugari excepționali, posesorii ai unor cunoștințe profesionale în domeniul profesiei lor.

Se știe doar ce pe continentul nostru, Platon a fost gînditorul care a acreditat conceptul de operă creată sub presiunea unei inspirații misterioase, menită să declanșeze în conștiința scriitorului acea stare de delir, capabilă să poarteze la maximum inspirația artistului. Platon nu scoate, asadar, în evidență valoarea meșteșugului, ci darul misterios al creatorului. „Cîntecul meșteșugului” își alcătuiesc frumoasele lor poeme poezii epice, — țoți cei buni — cî prădă inspirații și sub stăpînire unei puteri divine și la fel cu ei marii poeți lirici. Așa cum cel cuprins de delirul coribanților dansează numai atunci cînd își pierd judecata, tot astfel și poezii lirici, nu cu mîntea își compun prea frumoasele lor cîntece, ci, în elipa cînd intră pe făgășii armoniei și al ritmului, sînt prinși și stăpîniți de delirul bacic, asemenea bacanților care, sub exaltarea sacră, sînt lapte și miere din riuri, spre a plerda acest har de îndată ce-și vin în fire. Astfel se petrec lucrurile în sufletul poezilor lirici, după propria lor mărturie.”

În felul acesta, estetica filozofică se transformă într-un gen specific de teologie a literaturii, opera de artă fiind privită de gînditorul grec ca o explozie spontană, ca o epifanie, ca un mister. Însuși darul poetului pare a funcționa cu intermitență, starea poetică reprezentînd un mod deosebit de rar coborît asupra unui creator, transformat într-un mediator al inspirației divine.

Tendința onușă spiritului platonician, pe acest plan, este cristalizată prin poetica aristotelică. Inspirației divine i se împotrivesc conceptul de fabricare a operei, de realizare a acesteia după anumite norme. Aristotel nu negă talentul artistului. El deplasează accentul pe cunoștințe, pe știința unor legi estetice care, corelate cu darurile autentice — ale artistului, pot duce la realizarea unor opere majore.

Cele două direcții de fundamentare a actului de creație și de explicare a sensurilor unor opere printr-un comportament diferit, s-au confruntat mereu pe parcursul timpului. Cu o firească schimbare de motivație, pe unele planuri, ele persistă, într-o manieră sau alta, și în gîndirea estetică din epoca noastră.

Decuparea unor momente ale acestor confruntări din istoria gîndirii estetice nu se pare elocventă în acest sens. Procesul de lăcizare a conceptelor despre lume din epoca Renașterii nu a înlăturat această stare de lucruri. Exponenții spiritului aristotelic concepeau arta ca mimesis, modelul ei fiind natura, în vreme ce legile creației constituiau o știință ce trebuia deprinsă, acumulată, însușită. Si cum știința cea mai seducătoare a epocii era matematica, starea de conștință, de armonie și ordine, nu părea a se putea obține, mai ales în artele plastice, decît

printr-o savantă însușire a regulilor de determinare a unor proporții riguroase. Aceasta era, de fapt, învățătura pe care Michelangelo o transmitea discipolului său. Dar revoluționarea gîndirii estetice și filozofice vine tot din partea unor oameni de știință care erau și artiști. Giordano Bruno respinge orice canoane generale de creație, ca și ideea unui frumos etern, realizabil după aceleași principii, acreditînd ideea unor norme individuale, făurite de fiecare artist pentru sine. În meditațiile sale poetice, Degli eroici furori (1585) Galileo Galilei scoate din nou în evidență starea de euzăism, de furtie, necesară în declanșarea procesului de creație.

Dar ceea ce Giordano Bruno și Galileo Galilei își propuseseră să demonstreze pe o cale rațională, va aluneca prin contribuția altora spre vechia școlastică medievală. Nevoia ieșirii din sub tutela unor canoane tiranice, dorința eliberării inspirației și a fanteziei de legile poeticii aristotelice, prelungeite în unele genuri de creație pînă în vremea noastră, era firească. Dar această eliberare era încercată prin reluarea unor argumente de factură platoniciană.

De la Zuccaro și Lomazzo pînă la unii oponenți

Romul Munteanu

Continuare în pag. a 8-a

Veleitarii

avînd ocazia să participe la multe întîlniri cu cititorii, de fiecare dată mă întorceam acasă, hotărît să scriu rînduri de laudă și omagiu la adresa unor oameni nelăudați și neomagiați îndeobște. După o atență observare, am motive adînci să cred că propaganda cea mai entuziastă care se face literaturii se naște într-adevăr din locuința acestor oameni, fiindcă dezvoltarea lor pentru lumea ficțiunilor literare (capabile să concureze realitatea), întrece orice calcul binevoitor. Apariția fiecărei cărți constituie pentru ei un eveniment de mare însemnătate și e de ajuns un singur veleitar într-o localitate cu o mie de fumuri pentru ca în foarte scurtă vreme să se entuziasmeze, privind o carte sau un autor, să cîștige dragostea față de literatură a multor oameni — poate pentru o viață întreașă. Numele de veleitar s-a perpetuat pînă azi numai din rutină, cînd mai potrivit ar fi să se numească scriitor necunoscut.

Gheorghe Pituț

Continuare în pag. a 7-a

In pagina a 2-a
GEO BOGZA
● Comentat de ● Dan Cristea
● Artur Silvestri ● Valentin F. Mihăescu
● „Poemul inventar” de Ion Drăgănoiu

Suprema simplitate

GEO BOGZA a intrat, mai exact spus s-a năpustit în literatura anilor '30 ca unul dintre exponenții cei mai autentici ai mișcării noastre de avangardă. Să ne amintim că ea i dăduse pe Urmuz și pe Tristan Tzara, pe Brăncuși și pe Victor Brauner, nume cu o forță de impact mondială. A ajunge un frunțas al mișcării avangardiste românești nu înseamnă, asadar, din capul locului, puțin lucru.

Prietenii lui Geo Bogza, întemeietorii grupării „Unu”, au fost primii răspînditori, la noi, ai suprarealismului: n-au arătat însă prea mult respect pentru chestiunile doctrinare ci au mers în sensul curentului, conduși mai curînd de instinct. Suprarealism, în sensul riguros al termenului, e greu de găsit printre paginile lui Geo Bogza, chiar în cele care lasă o libertate fără frînă imaginativă. Dar, nefăcînd nici o teorie, autorul Poemului Inventivă s-a situat intuitiv în virtutea de lance al faimoasei mișcări literare și artistice cu ecou internațional atît de vast. Geo Bogza a înfăptuit ceea ce André Breton reclama și foarte puțin emuli ai săi au reușit efectiv: să exprime „o stare de fapt” și să dea cuvîntelor o violentă vitriolantă, provocatoare, să transforme cerneala în nitroglicerină. Poemul Inventivă a fost într-adevăr, așa cum avea să declare autorul lui, un veritabil atentat, nu la bunele moravuri, cum afirmaseră autoritățile, ci, la existența „limitărilor lumii”. Paralel, egal de scandalos și subversiv, s-au dovedit a fi și neuitatele reportaje consacrate de Geo Bogza „Industriei fetide a tăbăcării” sau „crimelor” petrolului. Conștiința publică a fost cutremurată de exploatarea crîncenă, mizeria cumplită și tratamentul absolut inuman la care erau supuse categorii largi ale clasei muncitoare. Dosarul acestui tăcătoșii imense, practicat sub ocrotirea legii, zîlce, ca o indeletnicie în trea lucrurilor, Geo Bogza l-a avîrțit pe masă cu o forță acuzatoare teribilă. Autoritățile burgheze au avut „fier” politic, dacă nu literar — trebuie să o recunoaștem — trimițîndu-l pe scriitor la Văcărești.

Dacă poetul descehdna prin agresivitate din Lautréamont, reporterul făcea parte din familia consilierilor treze ale secolului XX, ridicate în apărarea tuturor năpăstirilor mămintului, cu milioanele cele mai percutante ale publicisticii și graficii, așa cum au făcut-o Egon Ervin Kisch, Ignazio Silone, Ilya Ehrenburg, Käthe Kollwitz, Georg Grosz sau John Heartfield.

În opera lui Bogza se poate urmări o acțiune stăruitoare, de mare îndrăzneală literară, care, înrîșit în luptă cu lirismul modern, întreprinde o merzătorie. El realizează o apropiere simpatomatică a prozei de poezie, lărgind considerabil hotarele celei dintîi și împingînd-o să invadeze un tărîm unde se credea că nu are ce căuta. Procesul menționat poate fi surprins la cîntecul „Cîntecul mașinilor” și în lirismul modern, înrîșit în luptă cu Apollinaire (Zone) și Blaise Cendrars (Kodak) și sfîrșind cu St. John Perse (Anabase).

Bogza dezbracă poezia, silînd-o să ia act de „viață imediată”, să reunească la orice podobaie și să aibă mindria nudiității frumoase, adîncă în puterea puterii electrizante a desenei, în lucrurilor și fapturilor doar prin numele lor. E o lecție grea, însă plină de roade, a supreme simplități. Vorbele sînt chemate să-și redobîndească puritatea luminosă originară, să reintre în mărtașă și grava armonie cosmică. Așa sună veresele poemelor din „Ioana Maria”. Cîntec de revoltă, de dragoste și moarte”, sau a altora mai

Ov. S. Crohmălniceanu

Continuare din pag. a 2-a

Biografie și ficțiune

Cunoscut ca reporter și comentator de film, Radu Cosasu este și un prozator remarcabil într-un stil care unește esențistica și relatarea directă a evenimentului cu ficțiunea în latura ei spectaculoasă. Stil vehement jurnalistic, amestec voit de cîșee și anticîșee, gravitate și ironie. Prozatorul confundă deliberat existența cu literatura sau ia, mai bine zis, literatura ca o formă posibilă de existență. Coboară, atunci, miturile în stradă, introduce în discursul literar numele unor scriitori cunoscuți și vorbește despre experiențele de lectură cu arbori despre aventurile lui sentimentale. Descoperirea prozei lui Isaac Babel devine un fapt epic ca întîlnirea cu o mare iubire. Naratorul se confundă cu eroii,

CARTEA CU PRIETENI

Tudor George

după cite ne-a făcut, mi-a făcut și și-a făcut, căci e propriul său cîine și leviathan, Tudor George ar merita să fie tăiat în pașpe cu un cuțit de azur. Dar nu pot să ridic mina împotriva unui băiat din tara de rugby, taur tocină zăpezile în fața porților de la Canossa (zîmintul nu cere iertare, vrea doar să se bată în coarne „cu Sfîntul Cînt al Logii”). Si pe urmă trebuie să adaug un lucru: eu sînt, pe undeva, singaporean, adică o landră de piatră dintr-un leat lric: „În hruba noastră / — zisă „Singapore” / O navă esuată-n bulevard — / Ne-am petrecut, /

Fănuș Neagu

Continuare în pag. a 4-a

Eugen Simion

Continuare în pag. a 6-a

biografia cărților noastre memoria istorică și istorie

M. UNGHEANU: Literaturii de caracter documentar i se acordă în mod obișnuit atenție în intervențiile de ordin teoretic, dar mult mai puțin se discută cărțile de această factură. Au început să apară și la noi cu o frecvență mai mare decât înaintea vremea cărți de amintiri, de memorii, culgeri de documente care au polarizat atenția cititorului. Între ultimele apariții amintim cele două volume de **Memorii** semnate de Iorgu Jordan, un mai vechi volum de **Amintiri** al lui C. C. Giurăscu și cartea de mare ecou și de o factură cu totul specială a lui Marin Preda, **Viața ca o pradă**. Dintre ele, desigur că pentru noi ea reprezintă cel mai mare interes și că asupra ei vom reveni cu precădere nu fără a observa că aceste cărți citite până acum comunică între ele ocupându-se relativ de aceeași perioadă istorică, uneori de aceeași personalități sau situații. Marin Preda reconstituie, desigur de la punctul său de observație, firește subiectiv, o epocă, ne vorbește despre personaje ale ei, despre raporturile dintre ele. Cu alte cuvinte cartea lui ne poate ajuta să ne formăm o idee despre perioade sociale politice nu prea îndepărtate cu atât mai mult cu cât este vorba de o mătură directă, de cartea unui scriitor care a trăit auzit și simțit întâmplările despre care scrie. Este extrem de important pentru tânărul cititor conștient fatalmente să-și construiască opiniile plecând de la documente din care viața se scurge de obicei ca singele dintr-un corp inert să înlănească astfel de cărți. Propun deci o discuție despre cărțile noastre de memorialistică și în primul rând despre **Viața ca o pradă**.

Z. ORNEA: Mihai Ungheanu are dreptate. Peste tot în lume, cititorii sunt cuceriti de lectura documentului istoric. Iar dacă descrierea faptului sau faptelor autentice sînt prezentate cu har, interesul este și mai mare. De aici marele succes al **Delirului**, chiar dacă acolo un moment semnificativ din istoria mai recentă era prezentat sub forma unei ipostaze apăsătoare. De aceea, propun deci o discuție despre cărțile noastre de memorialistică și în primul rând despre **Viața ca o pradă**, pornește din nervurile acestui interes actual pentru istorie și autenticitate. Cum să nu intereseze confesiunea unui mare scriitor în ceea ce privește viața sa? Într-un mare scriitor care își dezvoltă, cu o franchețe uluitoare, nu numai sufletul, dar și ceea ce se poate numi, cu un termen de al propus, aventura vieții sale de la copilărie până la consecrarea scriitoricească. E o aventură a cunoașterii și a formației intelectuale, constituită într-un proces osmotic, tulburător prin el însuși. A-i descifra înțelesurile într-o discuție care să așeze în prim plan **semnificația morală** a cărții este o inițiativă utilă și interesantă.

LAURENȚIU ULICI: **Viața ca o pradă** nu mi se pare a fi o carte din acelea despre care spune Z. Ornea că atrag prin coeficientul de documentaritate, prin apelul direct la ceea ce este mai frământat și mai curios în cititori. Nu este nici o carte despre o anumită epocă, pentru că informațiile de ordin socio-istoric, cîte am de-a-lungul confesiunii scriitorului sînt totuși, fatalmente sumare și, în orice caz, interesul cititorului față de carte nu de cantitatea sau complexitatea acestor informații e determinat. După cum nu e nici — cum am citit undeva — un document care să cuprindă „aventura vieții lui Marin Preda” căci, de ar fi fost așa, ar fi trebuit ca în carte să predomină evenimentul, și nu de întâmplări ce constituie o biografie. Or, vedem bine, ceea ce primează este interogația în jurul evenimentului și, mai cu seamă, interogația ca punct de plecare pentru o meditație esențială. De altfel nu e folositor să trecem peste ceea ce în **Viața ca o pradă** înșuși scoțeste drept substanță ineludabilă a cărții sale: „**aventura conștiinței mele**”. **Viața ca o pradă** chiar asta este, aventura conștiinței scriitoricești și a lui Marin Preda, descrierea în cîteva momente cheie ale dezvoltării ei, o descriere a posterității care înălțimea calmă și clară a unei conștiințe de sine pe deplin constituite. Una dintre laturile semnifice ale acestei cărți s-ar putea numi raportul dintre realitate și ficțiune în conștiința scriitorului. Acel moment de început în care copilul are revelația și a devenit un adult, un direct, numeroase trimiteri în cuprinsul cărții, se cuvine a fi înțelese ca premisă a unei confruntări la nivelul conștiinței între cei doi termeni. Incontestabil că o funcțiune covârșitoare într-un atare bildungsroman este conștiința scriitoricească și a ceea ce înșuși a exprimat scriitorul față de eveniment (realitate) față de proiectiile în imaginar (ficțiune) și față de calitatea (semnificația) ambelor. Atitudinea aceasta este la Marin Preda **bunul simț** al tîrînului român dintoadeuna, temel al oricărui intelectual, științea și oricărui neadormit, izvor al oricărui răsuns și critică a reflexivității.

DOINA URICARIU: Cred că ar fi interesant să privim **Viața ca o pradă** și ca un document polemic. Conștiința polemică este o dominantă a literaturii lui Marin Preda. Dacă înțelegem această carte în sfera memorialistică trebuie să delimităm și modalitatea în care se împotrivesc Marin Preda acceptiilor curente în care se practică memorialistica. Din aceste perspective vom observa în **Viața ca o pradă** o dominantă a calității evenimentelor față de realitate, care înșiși fac parte dintr-un proces osmotic, tulburător prin el însuși. A-i descifra înțelesurile într-o discuție care să așeze în prim plan **semnificația morală** a cărții este o inițiativă utilă și interesantă.

DAN CRISTEA: Punem prea mult accentul pe discoperi și pe termenologii. Mi se pare mai mult decât clar că **Viața ca o pradă** aparține sferei memorialistică. Și, reducînd puțin lucrurile, o carte de memorialistică narează întotdeauna, în ultima instanță, istoria unui eșec ori a unei reușite existențiale. Nu altul este cazul cărții lui Marin Preda, care, pe lângă proiectiile pe care ni-o oferă, are de a sonda incertitudinile unui scriitor de excepție, ceea ce s-ar putea numi „portretul artistului la tinerețe”, ne scoate înaintea ochilor a investiga imaginea privilegiată pe care autorul **Moromeților** o conservă despre sine. Cartea despre care vorbim este deosebită pentru că, după părerea mea, ea descifrează excelent omul și artistul Marin Preda și ea nu poate fi privită altfel fără a convoca și celelalte cărți ale scriitorului. Din acest punct de vedere, am fost extrem de uimit citind câteva cronici despre carte în care ea era prezentată drept o experiență tragică. Dimpotrivă, volumul lui Marin Preda este pilulitor și subsumabil în întregime acelei conștiințe a bucuriei existențiale a acest mare creator. El ne atrage nu altă prin „amintirile” expuse sau prin încălcarea lor istorică, dar prin accentul și profund personal în această, așa zice, al peripeții umirii. În primul rînd, voi defini această carte ca pe una aparținînd indestructibil experienței unui scriitor. Aceasta e, de altfel, și subiectul ei de esență, întrebarea **cum se naște un scriitor?** Firește, este greu de răspuns la o asemenea întrebare și reușita lui Marin Preda este aceea de a fi în mod imponderabil unei astfel de formări. Tot timpul, de fapt, avem în față uimirea lui Marin Preda de a descoperi scriitorul din el, scriitorul care se face și prinde consistență. Nu evenimentele narate, desigur o bună parte din ele sînt tulburătoare, constituie centrul de greutate al cărții, ci pur și simplu timbrul deosebit al povestirii, acel accent particular despre care vorbeam. Căci, faptele și întâmplările narate, nu o dată neprielnice în aparentul autorului, sînt învaluite, în naratiunea sa, în lumina acceptării și a umirii, în credința înforțată și mărturisind totuși incertarea, încetarea formidabilă că ele s-au desfășurat așa cum trebuiau să se desfășoare, încheindu-se într-un destin asumat și într-o firească lege a dezvoltării.

Toată cartea se structurează în jurul acestui sentiment dominant. Un sentiment al triumfului și al încetării. Această latură a volumului mărturisesc că m-a atras cel mai mult. Aici am descoperit încă o dată pe scriitorul Marin Preda care stie ca nimeni altul să trateze orice eveniment ca pe un lucru inaugural, fixîndu-și o luma care se naște cu peceala inauguralului pe ea. Acest Marin Preda al începuturilor spre care se întoarce cu încredere dar și cu o neliniște melancolică prozatorului de astăzi este, și nici nu se putea să fie altfel, autorul **Moromeților**, căci, nici vorbă, dintr-o asemenea conștiință senină, liberă, s-a născut opera care să-l configureze definitiv universul și valorile ce-l susțin.

Din alt punct de vedere, cartea este extrem de interesantă și prin bresla pe care o deschide în laboratorul de creație al scriitorului. Un cititor atent va găsi aici o seamă de personaje reale care l-au servit prozatorului drept prototipuri și nepunînd deloc semn de egalitate între viață și creație aceste „surse” privilegiate prin întreg cortegiul lor de prefaceri ulterioare sînt de mare folos criticului.

DOINA URICARIU: Nu putem reduce semnificația cărții la sfera de interes a criticului literar. Spațiile și nivelele ei conflictuale sînt mult mai bogate. Relieful e mult mai complicat decît ne lasă să bănuim frazele, episoadele și capitolele alt de simplu, de firese și de fericit articulate artistic. Există permanent o tensiune existențială în spațiile acestei fericiți a stilului stăpîn pe sine. **Viața ca o pradă** își conține, își domină strigătul aprehensivului, pasiunile, sentințele. Să ne gîndim și cum cîntecul acesteia carte generația mea care s-a născut după 1950, cum o citeșc cei care au făcut cooperativizarea, scri-

MARIN PREDĂ VIATA CA O PRADĂ

editura - albatros

torii care au scris despre aceeași epocă, istoricii și politologii, să ne gîndim că Marin Preda nu vrea să ne dezvăluie doar laboratorul lui de creație. Pusă alături de documentele ce descriu aceeași epocă (studii istorice, politice, economice, sociologice) și de memoriile ce o refacă în-o reducere doar la atât. Nu este lipsit de importanță faptul că această carte, alături de altele, mai puțin valoroase literar, pe lângă faptul că **informează** poate să formeze generațiile tinere. Măsternic prin această carte o optică, o perspectivă, un mod de a înțelege atât oamenii cîți și istoria născă mare care intră în orizontul observat de scriitor.

M. UNGHEANU: Desi în aparență pozițiile sînt opuse în chip iremediabil, cred că ne aflăm în preajma unui punct de vedere comun. **Viața ca o pradă** este o carte complexă și poate fi citită din mai multe unghiuri. Nu-i putem refuza trăsătura memorialistică, cu condiția să n-o reducem doar la atât. Nu este lipsit de importanță faptul că această carte, alături de altele, mai puțin valoroase literar, pe lângă faptul că **informează** poate să formeze generațiile tinere. Măsternic prin această carte o optică, o perspectivă, un mod de a înțelege atât oamenii cîți și istoria născă mare care intră în orizontul observat de scriitor.

DAN CRISTEA: Nu vreau să minimalizez nici unul din înțelesurile cărții, dar, în primul rînd, mi se pare că se desprinde din ea povestea unui om care, mai presus de orice și mai presus de încercările care n-au ajuns încă să-l marcheze negativ, se simte fericit și liber, deschis tuturor miracolelor existenței, de la miracolul cuvîntului la acela al iubirii și de la miracolul cărților la cel al prieteniei autentice. Acest om, sau mai degrabă acest tînar nu pare nici mai înțelept, nici mai dotat ca alții și, în orice caz, nu dă niciieri probe că s-ar simți superior și omniști. Dar el știe și simte cîteva lucruri care l-au servit de minune vocația de scriitor și care l-au impregnat întreaga literatură cu o forță și o luminozitate aparte. Se poate vorbi astfel despre naivitatea și inocența acestui tînar, trăsături care l-au menținut vie curiozitatea și l-au împiedicat să cadă în scepticism, în suspiciune și în blazare; se poate vorbi despre neîncrederea lui funciar în „lucrurile și răsturnările nefirești”, ceea ce, pe de o parte, s-a cristalizat într-un extraordinar simț al firescului și al adevăratei valori, iar, pe de altă parte, l-a ferit în chip ferit de „presiunea timpului tragic”, l-a scos cu alte cuvinte în afara acelei cheltuiuri de energie interioară care nu înseamnă neapărat trăire și implicare în eveniment, ci mai curînd diminuare nerăspălată a rezervelor creatoare care se traduce, îndeobște, prin vitalitatea și forța de regenerare a unui scriitor.

M. UNGHEANU: Dan Cristea vede, și nu fără motiv, în **Viața ca o pradă** o pleoacă pentru păstrarea forțelor interioare ale scriitorului. Desigur că această carte trebuie citită și așa. Dar nu este singura lectură posibilă. Mergînd în această direcție nu tratăm **Viața ca o pradă** ca pe o carte de memorialistică. Ceea ce convenim noi era să depășim primul unghi al interpretării și să optăm pentru altul. Să vedem **Viața ca o pradă** ca pe un volum de curată memorialistică.

LAURENȚIU ULICI: Marin Preda nu face inventar de evenimente, act întotdeauna propriu unei memorii mecanice. Uzînd numai de memoria afectivă, realitatea are la el calitatea de a fi deseori pe mîche de cuțit cu ficțiunea. Realitatea fictivă și ficțiunea sînt moduri literare, romanești, de examinare a conștiinței în contact cu împrejurările istorice reale și, totodată, căi de realizare simultană a vocației scriitoricești. Incit, în virtutea acestui joc dublu al memoriei și imaginației, putem să vedem în **Viața**

ca o pradă și un roman al vocației scriitoricești. Memoria afectivă se transmite mai ciudat memoriei scriitoricești, și, de aici, o succesiune de secvențe care toate au un numitor comun, care prezintă o dicotomie necesară între vocație și aspirație, între ceea ce este Marin Preda ca scriitor, grație celui dat inefabil pe care îl numim talent, dar grație și acumulărilor precise și voluntare care se asociază talentului, pe de o parte, și, pe de altă parte, angrenajul psihologic și intelectual al scriitorului, degajînd o anumită idee despre literatură. Poate că nu este întimplător că **Viața ca o pradă**, care este o carte de memorialistică scrisă a posterității (nu un jurnal) are latura cea mai documentară în profetică, autorul vîndîndu-se un remarcabil fiziionomist, și un pătrunzător pictor de caracter.

M. UNGHEANU: Mie cartea lui Marin Preda mi se pare importantă și pentru faptul că poate fi citită ca o carte de generație. Ea depune mărturie pentru o generație întreagă, pentru idealurile și perspectivele ei. Nu e lipsit de interes să privim astfel cartea, cu atât mai mult, cu cît se vorbește mult astăzi despre generații literare, se încearcă chiar regrupări teoretice, definiții și redefiniri de generații. O generație însă se definește atît prin ceea ce năzuiește și este capabilă să exprime cît și prin delimitările față de generațiile precedente. **Viața ca o pradă** se oferă ca admirabil punct de reper într-o astfel de discuție. Ea nu vorbește în chip concret despre întreaga generație căreia îi aparține Marin Preda, ci mai ales de membrii grupului **Albatros**, despre tinerii din jurul lui Miron Radu Paraschivescu, dar dincolo de aceste limitări, fatale într-o carte de memorii, bătaia este mai

prin cazul său individual, victoriile și eșecurile posibile ale unei generații literare, într-un context social-istoric care facea ca cel mai adesea opțiunile să aibă un caracter intim-plător.

Z. ORNEA: Vă propun un decupaj, firește identic, care mai la lectura cărții, mi s-a impus. Mă refer la meditațiile eroului despre condiția omului dezarmat în fața vieții — și aceasta este îndeobște situația adolescentului în momente de mare încordare politică. Schimbînd ceea ce e de schimbat, putem identifica în spațiul acestor meditații elemente comune din ceea ce se numește **filozofia istoriei**. E greu de spus dacă aceste meditații sînt ale tînrului de 14-18 ani sau împrumutate acestuia de scriitor, acum, după trei decenii de la petrecerea evenimentelor și recitările din lecturi a posteriori. Dar literatura (chiar și cea memorialistică) presupune obligatoriu convenția iar pagina lui Marin Preda mustește de autenticitate. Să revin de aceea la punctul dinaintea parantezei. Aș observa întii că meditațiile morale ale adolescentului se ivesc întrucît în momentul impacului său cu viața. Aruncat în tumultul ei, rămas fără protecția familiei, lovit și mereu amenințat să fie anihilat de rotile mecanizmului dur care este viața, tînrul vrea să-și descifreze semnificațiile. Nu dă pură curiozitate a cunoașterii, ci pentru — suprema condiție — a dobîndi o armă de apărare și chiar un fel de înfalibă vademecum al rezistenței în viață. Care sînt — simplificînd lucrurile — întrebarile obediente ale adolescentului care vrea să-și facă drum în viață, să se afirmă și să dobîndească notorietate scriitoricească. Se întrebă deusolot „cine face timp”, ar vrea să sfîrșească în **Heracle**, greutățile, probleme cu care s-au confruntat într-o vreme oamneni. Garda de Fier, războiul, condițiile de școlarizare ale fiului sărac de țaran, înțierea erotică și spirituală, mutațiile la nivelul proprietății rurale, ierarhiile vieții artistice... Marin Preda știe să spună mai multe lucruri despre această fenomen. Există în aceste o curajoasă și fericită joncțiune a unor interpretări complexe despre evenimente și procese istorice, sociale, politice, față de care mai funcționează la nivel afectiv ori reflexiv prejudecăți. Permanent e urmărită nealinierea vocației umane, pentru că în fiecare episcop al cărții în vrea un raport de o viață rațională. Faptul istoric, politic, social și estetic, în toată puterea sa concretă și învaltoare, este un fapt de răspundere individuală, morală.

DOINA URICARIU: **Viața ca o pradă** prezintă lumea literară a epocii, generații de scriitori și mentalități artistice, mișcările ce există în anul dreptei și al stîngii, lecturile unei epoci, mutațiile sociale. Epuzăază aproape tot ceea ce am putea numi muștele lui **Heracle**, greutățile, probleme cu care s-au confruntat într-o vreme oamneni. Garda de Fier, războiul, condițiile de școlarizare ale fiului sărac de țaran, înțierea erotică și spirituală, mutațiile la nivelul proprietății rurale, ierarhiile vieții artistice... Marin Preda știe să spună mai multe lucruri despre această fenomen. Există în aceste o curajoasă și fericită joncțiune a unor interpretări complexe despre evenimente și procese istorice, sociale, politice, față de care mai funcționează la nivel afectiv ori reflexiv prejudecăți. Permanent e urmărită nealinierea vocației umane, pentru că în fiecare episcop al cărții în vrea un raport de o viață rațională. Faptul istoric, politic, social și estetic, în toată puterea sa concretă și învaltoare, este un fapt de răspundere individuală, morală.

Marin Preda luptă cu transformarea omului într-o pradă, cu sfîrșitul ei, cu amputarea acestuia. Așa cum luptă cu transformarea scriitorului într-o pradă în procesul scrisului, cu aservirea conștiinței artistice. Ceea ce ia Marin Preda dintr-o epocă e viu și rămîne miracol nefisic, deci acționează întru-vie asupra faptului că există înșiși care fac rău semenului din instinct, indiferent de mediul din care provin. Vă reamintesc că asemenea ipostaze ale răutății umane: la prietenul său din copilărie, care, fără să-l fi ulțiat în vreun fel îl provoacă bătaia, profesorul de geografie din Cristuru Secuiesc, ajungînd pînă la acel „genialul Mitică”, amic în epoca debutului literar, care și acesta îl lovește dintr-o răutate incoștientă. În descoperirea acestui strat umanificator putem lesne detecta o răfuială cu viziunea sămăntoristă care idealiza și idiliza lumea rurală pentru a arunca anatema asupra mediului strîcător de suflete care este ereditatea M-ului surprins apoi plăcut insistențele meditațiilor eroului asupra cuplului de sentimente tipologicale. Ați observat cîte forme de ură — ură diferențiate — identifică această conștiință adolescentină. Aș aminti cîteva: înraținată, fanatică, pustească, argoantă, ancestrală, naționalistă („xenofobie”). Legionarismul cărții cartea îi consacră atîtea pagini pline de înțelesuri — e și el o formă a urii fanatice sau cîteodată ca un conglomerat al tuturor acestor viziuni de ură posibilă. Ură această, altă de diversificată, constituia adolescentului și opune desigur prietenia și afecțiunea. Pe care, bucuros le descoperă peste tot. La învățătorul din sat, la directorul Școlii Normale din București, la fratele său Niță, la oculistul și, deasupra tuturor, la grupul **Albatros**. Lecturile sale, grăbite și avide, merg spre autori care pot răspunde marilor sale întrebări. După lecturi și confruntări dure ale vieții, eroul repudiază morală nietzcheeană a supraomului, eliberat de chinurile moralei sociale, respinge vitalismul instinctual, propunîndu-ne un ideal al prieteniei cîdît pe înalte dar trănice idealuri morale. E un model de umanitate ideală care invită la meditație și contemplare delectabilă. Un model de umanitate util cu totul prin exemplaritate, tînrului care intră așa în viață.

Z. ORNEA: Scrutîndu-și memoria, adolescentul are revelația faptului că există înșiși care fac rău semenului din instinct, indiferent de mediul din care provin. Vă reamintesc că asemenea ipostaze ale răutății umane: la prietenul său din copilărie, care, fără să-l fi ulțiat în vreun fel îl provoacă bătaia, profesorul de geografie din Cristuru Secuiesc, ajungînd pînă la acel „genialul Mitică”, amic în epoca debutului literar, care și acesta îl lovește dintr-o răutate incoștientă. În descoperirea acestui strat umanificator putem lesne detecta o răfuială cu viziunea sămăntoristă care idealiza și idiliza lumea rurală pentru a arunca anatema asupra mediului strîcător de suflete care este ereditatea M-ului surprins apoi plăcut insistențele meditațiilor eroului asupra cuplului de sentimente tipologicale. Ați observat cîte forme de ură — ură diferențiate — identifică această conștiință adolescentină. Aș aminti cîteva: înraținată, fanatică, pustească, argoantă, ancestrală, naționalistă („xenofobie”). Legionarismul cărții cartea îi consacră atîtea pagini pline de înțelesuri — e și el o formă a urii fanatice sau cîteodată ca un conglomerat al tuturor acestor viziuni de ură posibilă. Ură această, altă de diversificată, constituia adolescentului și opune desigur prietenia și afecțiunea. Pe care, bucuros le descoperă peste tot. La învățătorul din sat, la directorul Școlii Normale din București, la fratele său Niță, la oculistul și, deasupra tuturor, la grupul **Albatros**. Lecturile sale, grăbite și avide, merg spre autori care pot răspunde marilor sale întrebări. După lecturi și confruntări dure ale vieții, eroul repudiază morală nietzcheeană a supraomului, eliberat de chinurile moralei sociale, respinge vitalismul instinctual, propunîndu-ne un ideal al prieteniei cîdît pe înalte dar trănice idealuri morale. E un model de umanitate ideală care invită la meditație și contemplare delectabilă. Un model de umanitate util cu totul prin exemplaritate, tînrului care intră așa în viață.

DAN CRISTEA: S-au expus cîteva dintre problemele majore ale cărții și, în primul rînd, așa retine ideea polilor în jurul cărora se rotește volumul lui Marin Preda: poli prieteniei și ai urii. Cartea este într-adevăr axată pe structurile morale ale binelui și răului. Pentru tînrul scriitor cartea lui Marin Preda prilejuește cîteva răspunsuri asupra unor probleme de existență. Și de creație mai întii. El poate desprinde de aici încrederea în propria vocație, absolut necesară, încrederea în capacitatea de a te desprinde din ghearele destinului orb, ca și morală însăși la o parte a tot ceea ce e resimțit ca nefolositor ori chiar nociv pentru integritatea ființei lăuntrice. Tînrul scriitor poate învăța din această carte, desigur nu într-un mod didactic, ci dintr-o vie experiență, că principialul imbold al scrisului său stă în sine, în puterea lui de concentrare, de sinteză, de discernămint. Pentru un om care nu este scriitor, firește, această carte este o carte cu o morală extrem de clară, morală vieții trăită integră, o morală a prieteniei, a binelui, a valorilor la care trebuie să te supui existenței.

LAURENȚIU ULICI: Cred că avem de-a face cu o carte a unei conștiințe scriitoricești, în care un imens bun simț nativ face ca interogațivitatea, așa spune chiar perpetuă, a lui Marin Preda să găsească întotdeauna calea cea mai personală de a găsi un răspuns. Este cartea unui scriitor care își observă, într-un moment de perfect echilibru, toate sinuozitățile devenirii sale și care încearcă, într-adevăr, să justifice,

cariatida

gheorghe istrate

sonet

vin onii subrezi: timpul inutil
geroase aște vorskă trist lumina
înnevățat cu purpura cu vîna
ingenuchează-n aer un copil

mereu mi-acopăr cu-nopțări retina
mai nevoind mai îndemnat-subtil
ori înrosindu-mi anii fără stil
prin porțile ce le-a cuprins rugina

dar încă nu e miine — încă-i azi
mi-e clipa îngropată-n veșnicie
copile mergi — n-ai învățat să cazi
sub talpa ta mai este o cîmpie

și dacă totuși ai să pieri învață
că timpul ninge pururea pe față.

ger

mi-e trupul încă neznîvat
copil căzut din nopți cerești
n-am învățat n-am învățat
cum se respiră în povești

aceste capete de oase
nu pot să-nîndă aripi mari
mi-s tîpîle în zbor sfioase
nemaștinînd să stea pe jar

mă-ndeamăn sevele planetei
să cad cu buza pe izvoare
cînd în cuprutor alb al setei
se învelesc în frig ploare

dar vai mi-e timpul împotriva
el mă răstoarnă înapoi
într-o clepsidră în derivă —
ghețor pe-ocean de nori

vai n-am știut să mă rănesc
cu brumele adevărate
un ger prelung nepămîntesc
mă dogorește greu din spate.

purificare

un timp să ne retragem iar din flori
să ced cu buza pe rînd și noi a moarte
a hainele de care unorii
alt trup lăuntric ne desparte

să fim o clipă luminați de prunci
de oasele lor albe plutoare
să ne supunem blînderi porunci
să fim o oră delegați de soare

Atunci abia suții pe prundul orb
pești licărind pe valurile vane
ne vom vedea-n halucinant sorb
gheșele împinse sub ochene

Și-astfel din aripi șiroind, din vini,
răbda-vom cauza zborului ce doare
ca să ne-ntorcem zburii și anonimi
în ghimpii otrăvii plutind prin floare

orgoliu

precum pînăienii în grote arabe
eu locuiesc cuvinte ce-au murit
și caut întotdeauna jertfit
lucirii scurte dintre două barde

ostatec umbrelor mișcate-n mit
măsur cu pași mari imperii moarte
mi-s încălțările de șoapță sparte —
sînt corbul ce visește-n infinit

rechem din somn prunciile-primite
le desenez pe pleoape-mpărții
eliberînd din veacurile des
bifzoanelor cuvintelor tirzii

eu insumi prinț — copil însingurat —
domnesc cuvintul care mi-e palat

ritual I

lumina care curge-n pori
ne dezvelește de erori
și ne-arătăm în ochiul lumii
ca făcări părăsind tăciunii

sîntem atît de vinovați
atît de subrezi și mirați
că peste noi și-aposă roata
mereu întorsă-n arc — săgeata

amînămintea ei exactă
ne-nchide pleoapa cu o șoapță

ritual II

amțeu — pînăntele ne-nvață
cei ce n-ating țărîna mor
eu pentru naștere și viață
cu-ntr-un pămîntul sint dator

de cînd am stelele pe față
de cînd sînt orb și zburător
mi-aduc aminte: a să cobor
aripile crescînd din ceată

să nu mă pierd să nu mă sui
mai sus de aștri de lumină
altfel clepsidră se inclină
spre zodile nimănu

cei ce n-ating pămîntul pier
sub masca unui alt mister

aurelian chivu

Ia seama

Sub varul stins aici ce vietea s-a năruit, rânind înaltul. De dincolo m-ai lungă la întoarceri straja cărei nelucrate pietre, de simt în lipsa mea un dumnezeu hulind? Lăuntru scotânteji, mai înțelept, sosească-mi zburătoare nepereche pereche miin-n lipsa mea la cină, lecția și eresia somnului să se amine-n noi. Iubite, aore noaptea schimbă ziua numai? și în puterea cui se face iarăși și? M-alege, nu cu străine miini și nu pe-ocurs din morții tăi lertaji. Ia seama!

Vremea de rit a pietrelor

Străvechea vreme de rit a pietrelor a pietrelor crabi pe care cu miinile-are le cîntărești vind să le știți obirga și rangul și obosite-ți impietrec miinile, regește-ți impietrec în lumina și gloria lor, a pietrelor crabi din miinile tale, ele incele crabi, uitate într-o vreme de rit a pietrelor care nu mai sunt pietre, nu mai sunt crabi, deși nouă, cum stăm la cină, în jurul mesei rotunde, așemini celor douăsprezece pietre le-nchipim vieții sacre ființa însoțind.

ioana crăciunescu

Nu-s ale mele

Se întind peste daruri eretice miini, ca două domestice animale foamea săturindu-și, pe la cea de a treia răpire vestea în fără tine avea să-mi ajungă ca deodată porțile singure s-au deschis și-n nevăzute puteri adăstind te-ai arătat în ceata duhurilor. Nu, nu se poate să nu se-ntrepreze; de vreme ce a fost, de vreme ce n-a fost. Chiar acum e s-o vezi, mi-am zis, și nu în amăgire, nu. Și ce să fac eu fără tine, chiar dacă te închipi, ce să fac eu cu lipsa și eroarea ta. — Crede, imi răspune într-un țirziu, cea care-și potrivea în eroare trupul tău, cea care-și potrivea în eroare trupul tău, eretica fără cu aripi erai chiar tu.

La a treia răpire se arată

Fiara cu aripi se arată turmei. Impietră cîinii-ntarcul idolilor albi podoba albă-a gurii-n lina oilor îngropind. Pe la cea de a treia răpire vestea în fără tine avea să-mi ajungă ca deodată porțile singure s-au deschis și-n nevăzute puteri adăstind te-ai arătat în ceata duhurilor. Nu, nu se poate să nu se-ntrepreze; de vreme ce a fost, de vreme ce n-a fost. Chiar acum e s-o vezi, mi-am zis, și nu în amăgire, nu. Și ce să fac eu fără tine, chiar dacă te închipi, ce să fac eu cu lipsa și eroarea ta. — Crede, imi răspune într-un țirziu, cea care-și potrivea în eroare trupul tău, cea care-și potrivea în eroare trupul tău, eretica fără cu aripi erai chiar tu.

Ninsoare calmă

Acuma cînd lucrurile se desfac de miezul lor, cînd carnad împinsă într-o parte își arată cheagul, osul sărăcit. Așa începe:

intîi dispare glezna, apoi aripa și păsările țipă dizolvate în văzduh cu puii dizolvate în ouă.

Cerșesc atîta liniște zeiască! Și se ridică întinericul pe urmele așezate înlăuntru meu.

Cînd ninge calmă nimic n-e mai simplu.

Încă o iubire sfîrșindu-se sufletul meu rîndescînd din nou meru pe maluri de mare Vislavl singur umbind.

Barca în larguri își teme plutirea. Păsări în zbor bandajindu-și aripa. Umerii mei întinși pe traverse învață temeinic ce-i moartea și frica.

Dar trenul meru ocolește cînd ninge-n cantonea și-n gări crește griu... Visează Vislavl și iar construiește corăbii uscate urcînd pe un riu...

Iubim încă o dată iubirile noastre. Bărți singure-n larg temindu-și plutirea, păsări în cer întrecînd avioane, avioane-nvăînd ce înseamnă uimirea.

Un fast de menuet

Cînd gheața e subțire patinatorii alunecînd.

Alunecînd lăure de știr spre-o lume rostui-n gînd.

Cu muzici calde aburindu-și ochi... Tablouri albe — nesfirșite copii tablourii albe-nt-un înghet încet.

lubiud alunecau patinatorii. O insomnie albă, un fast de menuet

Pe subțiate fire, hotare de imperii închise și adînci aluneca o lume o viață de acum întregă în iarnă țirșindu-și somnul în iarbă fără vise și-nt-un înghet treptat...

Cînd gheața e subțire alunecau patinatorii prea biciuși din spate de demenul lor beat.

Obişnuința de a vinde cai

Ce vii sint caii — spun ce vii! Ce iute-ngroapă-n curte copilăria noastră.

Memoria ochean strîmb și strîmt. Trag înhamat la cîini o sanie abstrăstă...

Ce vii sint caii — spun ce triști! Pe lingă garduri nechezînd a iarnă.

Cîinii mă latră, zurgălăii-mi curg... Să vină sîta somnului să mi-l cearnă!

Ce vii sint caii mai bine duzii vinde-i totă duzii ce se-nnegresc la mine în oglinzi. Și sania-mi cade-n drum desferecată și caii mor loviți cu coamele de grinzi.

PRIMA POARTĂ SAU DESPRE LINIȘTEA UNEI AMIEZI

Pe un asemenea timp turistic, cu buzunarele goale, se înghesuiau la magazinul de blănuri, se fotografiau pe scările catedralei cu cele câteva poziii nefolosite ale unui film pus în aparat pentru orice eventualitate, ce era destinat albumului lui eseepin, familia pe plajă, fotografiată de cineva instruit pe loc, în fața unui monument, pe o balustradă cu țigări neaprinse sau în fața unui țaran vînzător de suveniruri. În vremea asta marginea Orăștiei, cotoptă parcă de orizontul prea clar, obostit de țare, se mișca moale, cu acel ritm al zilelor nădăruite. Într-o oră, orăștiei erau pe jumătate moarte. Muntii vineți păreau că forțeau invizibilele porți spre a pătrunde spre centru, în fotografii, în oglinda geamurilor deprăfuite de ploa. Strada Căstăului, un culoar drept printre casele noi lăsa creștele mîntorilor Sarmisgetzei dintr-o parte și dintr-o parte, pînă la geamul bătrînilor Con, proprietarii unui magazin de vremuri, azi un bătrîn de 80 de ani care nu-și mai poate aduce aminte de acei ani, cînd strada era plină cu ateliere meșteșugărești și de prăvălii răcoase din care numai firmele la Con, la Alexandru, la Urban, aveau ceva comun cu lumina ori cu culorile mai vicioase. Au trecut anii, bătrînul se culcă în fiecare zi la ora amiezii și-n gălăgia casei nu mai are nici liniștea de a-și aduce aminte de atunci cînd lucra cu toată familia în magazinul de dimineață pînă seara, cînd intrau doamnele cu umbreluțe dantelate și cereau materiale de rochie. Le așeza pe un scaun tapisat și se strecura după țighele de unde scoate viguri de material cu miros de naftalină și le rostogolea în așa fel ca să bată pe mătase răsfășată în valul mui, odihnitore, cit de cită lumina! Iar dacă doamna rămînea nemigătată pe scaunul ei, apela la ultima lui sană de a vinde ceva, un material unicat a cărui valoare și importanță o spunea după ochi și după zîmbetul mînos, complicitar, dacă îl mai pe acesta aveți sanșă de a fi singura doamnă în oraș cu o rochie dintr-un asemenea material. Și femeia, cu pasiunile ei stîrnite, cumpăra fără să se tergiască în vreme ce țărani cumpărau un kilogram de cuiș și cine știe cît zahăr și plecau iute spre casă. Pe vremuri domnul Con nu se ocupa de țărani. El punea comisionarii sărăciii, veniți de prin toată țara cu geamantanele lor roșe din piele de vițel și cu interminabile liste de materiale pe care încercau să i le vire cu de-a sila pe git ca fiind rare, valoroase și bune. Acum nevastă lui, mult mai înără, cu altele răsfășate sau prietene de familie zăngănite la crății, pînă zăcusea pentru toamnă și vorbea tare pentru că la 60 de ani al lor soapele aparțin țăcerii. Cînd ies în oraș și caută frîșcă întreabă mai întîi dacă e proaspătă. Își bagă degetul în bidon și gustă plecînd din virful limbii ca pe vremuri. Așa că el doarme pînă la cînd aude căzînd ranga magazinului universal, instalat tot în casele lui, naționalizate în 1948, și atunci cere o cană cu apă rece. Pentru că nu poate face decît cîțiva pași, de vreo 20 de ani n-a apucat să iasă din curte și să ocolească cîndăni spre a ajunge în baza magazinului și să-și ia între, să vadă ce e în lăuntru. El crede că sint aceleași mărfuri ca prin anii '40, chiar dacă s-a schimbat lumea și magazinul a crescut. Au fost zidite alte ferestre mult mai largi și vitrine colorate de a căror abundență el ar fi exclamat nemulțumit că sint nici mai mult nici mai puțin decît o pierdere categorică. Neasînd în fața clădirii nu are de unde să steie că atelierul de rotărie de peste drum s-a desființat, că în locul lui e o bodegă cu țarșă de ciment interesată de mese ascunse sub covorile la care vîlciorii de șenale și țărani de pe Valea Grăditei așteaptă un camion sau un turis generos cu locuri libere ca să-i ia, cîștigînd astfel timp față de autobuzul cu ora de plecare cam pe la amiază. Domnul Con crede că prin fața fostului său magazin mai trec băieții de la Căstău, Romos și Desigheș cu săculele de țigare într-un strigăt, așa să-i dea una peștea o bucată de pîine, de săraci sînt un bilăreș de țărani. El crede că țărani se termină tot la Bogatu și la grădina lui Becos un mare bogătos al Orăștiei era pe '40. Demnitatea se transmite de peștea riu și dacă și-ar întrebă conștientă sau preșentă ei ar afla că orașul a fost străbunul pînă aproape de el, o mare fabrică de blănuri. Iar grădina lor Bocos nu mai există, ea a fost împărțită, s-au bătut funduții și s-au ridicat case. Și anul cînd cei doi frați Bogatu a murit, cel viu a vîndut vechia casă unui țaran din Romos, unul dintre aceia în gura cărora domnul Con nu se uita cînd intra în magazin și-l lăsa pe mîna femeilor. Țărani așezat pe uita pe care odinioară intra în oraș cu spatele încovoiat de greutatea mîntorilor și a mînturicilor că abia își mai putea trage picioarele încălțate în oțolci de gumă și-a făcut o casă nouă, asemănătoare cu o vilă. Unuia din cei doi Bogatu, rămas în viață, i-a zidit în marginea curții o cameră cu un antreu și acolo fostul mic aristocrat al străzii trăiește singur. Are un perete încălțat cu fotografii îngălbenite, tatăl său, fratele, curier militar în armată, într-o fotografie se mai vadă doar rotile bicicletelor și picioarele, ca doi stîlpi, strîmbe de cisme, unul pe pămînt și celălalt pe pedală. De cînd a murit, fotografia s-a decolorat puternic, se șterge pe și ce țigete mincinate de un oxid rugînu. Deocamdată mai poți să-ți imaginezi bărbatul țînd cu ambele miini de ghidon, geanta pe sold, pieptul scos în afară și privirea semeată înalță. Dacă faci un efort parcă înțelegi un conțut, ceva ce o umbră satie o amintire, foarte departe de realitate, de lumea cu mașini și zgomote, ea însăși cam departe de zgomotele adevărate. Pe perete mai are un tablou mare, greu de atîția tineri, îmbrăcați

PORTILE

cornel historescu

În haine albe, tărănești, pe vremea cînd alcătuiau un cor veritabil, cam în jurul lui 1900, cu învătătorul Todea în mijloc și cu tinere sănătoase cum sint cele de prin revista Universul la concursurile de Miss România, Bogatu cel bătrîn înaintea războiului, tuns feteoște cu o fundră pe umeri țînd cu o mîna șnurul, privește tîntos la cututa fotografului, chemat pentru imortalizarea acelor zile de sărbătoare, mîndru de portul și de meseria lui de econom, cum își spuneau atunci țărani de la oraș, fără să bănușcă măcar că va ajunge să vadă Gaștin, Cernăuții și apoi Elveția, Italia, Austria și Ungaria de unde se va întoarce cu frigul în oase, cu imaginea Alpiilor scrobiiți și pudrăți parcă de fîină și cu o gaură în gît, mai țirziu cu o leavă pe care să respire și să pună degetul cînd vorbește ca să nu flutere aerul pe așeză gîlurice de la care avea să i se tragă moartea și să rămînă în urma lui doi copii, cei doi Bogatu, unul mort astăzi și altul pensionar de la cancelaria orașului.

PRIMA POARTĂ SAU DESPRE UN OM SI NIȘTE TRENURI

de la acest Bogatu pînă la cantonul de la linia moacăntă era o bucată bună de drum. Anii de-a rîndul un om a dormit acolo, lingă o linie strîmbă și singularică pe care treceau doar două trenuri pe zi, unul cu lemne și altul cu oameni și amîndouă duse de el și de un prieten, tot timpul cu gîndul la nevastă, dacă nu curva, furată de vreo ciorbă, a uitat să schimbe macazul iar el se va trezi în mijlocul porumbiștii cu tenderul negru putînd. Trecea și-și vedea

dumitru d. ifrim

Ce-atît am așteptat

Ce-atît am așteptat tot va veni și cer prieteni îi va fi aproape Chiar dacă eu voi fi plecat pe ape și niciodată nu voi reveni. Trînd în golul ce-o însuleți Făptura ei ca lacrima sub pleoape De fericie se va implini

Cum și-al meu va a fost să se adape Cu golul care s-a întins pe ape La răsărirea stelei ce muri.

Înalță-se pasărea aceasta

Înalță-se pasărea aceasta Și cuprîndă tot cerul Și mîngîiere fie Fiilor oricărui țărîm Seninătate împartă Aripa ei — adiere — Cum stelele care Niciodată n-apun! Înalță-se și clipe de rouă adune Lin înflorindu-le

nevasta stînd dreaptă lingă barieră, cu haina de cantonier deschisă și cu stetegul galben vîrit în buzunarul de piept ca un stilou. Celălalt mecanic, unul Bela Bernard, ajuns pe diferite linii la Orăștie, de pe la Arad, a găsit postul de cantonier ocupat de nevasta lui Simtea, așa că pe a lui a pus-o să aibe grijă de casa cea nouă, zidită lingă linie. La început, căci erau tineri și se iubeau, cînd trecea trenul lui, locomotiva flutura scurt, ca și cum l-ar fi zis „eu mi-s, nevastă, încalzește mîncarea că în 10 minute vin acasă”, dar cu vremea n-a mai fluterat, obosit de atîta iubire, ca toți oamenii sătîi de ce le uple prea mult viața. Au trecut anii. Trenurile veneau și se întorceau unînd domol. Plecau oamenii străni acolo sus în munte, stăteau din primăvară țirzie piin-n toamnă și din cînd în cînd trimiteau pietre împachetate în lăzi cu atîte: nu atîngeți, nu răsturnați, vegheați de paznici. Nu înțelegeau de ce se poartă atîta grijă unor pietre sau cioabe și nici nu făceau eforturi să afie. Ei își făcea datoria de mecanic, convins că e lucrul dracului să-ți bagă nasul unde nu-ți fierbe oala, asta pînă într-o zi, cînd unul din acei oameni bătrîni, tăcut și iubitori de munte și de pietrele ascunse sub rădăcinile brazilor, a scăpat sub tren iar rotile i-au fărîmat oasele bucată cu bucată și ei au atlat că era vorba de un profesor, și cei din munte sint oameni de seamă, istorici și scriitori care sapă la descoperirea unui popor străvechi, un fel de neam păduralic, de strămoș al românilor. Cu vremea au început să-i cunoască pe profesori și pe copiii veniți cu ei, unora chiar glumeau și aflau că e mare bucurie sus că s-a mai descoperit o oală și se făceau și ei cî se buzură deși în sinea lor se întrebau ce mare lucru e să descopere o oală cînd pe lume sînt atîtea.

Numărul trenurilor a crescut. Casele au înghitit cantonul, au apărut și dincolo de linie, zidite de țărani care intrau în oraș pe acea stradă și vîneau mături sau lapte și între două țirguri aflau că se vînde o casă sau o grădină. Exploatarea lemnelui lui proporții. Căutarea pietrelor la fel. Abia se mai cunoștea între ei cei de la linia ferată. Veniseră drezine și niște Reșițe iuți și siltoare. Era greu de numărat trenurile. La fel și anii, treceau ca vagoanele pe sub ochii lor și într-o zi acest Simtea s-a trezit om bătrîn, pensionar, cu trei fete, una măritată cu un ofiter, alta cu directorul abatorului din Hațeg și alta elevă la un liceu teoretic. Acum ies pe prîpa cantonului, își scoate picioarele din bocanci ca să se încălzească și se uită cum trec trenurile, cum nevasta lui, mai tînără decît el, iese cu fanionul în buzunar și lasă bariera, salută mecanicul și frînour, ridică teava vopsită în alb și roșu și se întoarce la bucatărie în vreme ce el stă pînă la amiază și se uită cum orășenii cei noi, țărani din Căstău sau Orăștieara, vin acasă cu vâcile sau cu oile. Ei se consideră orășeni, oameni care poartă pantalonii de tergal și au nevaste cu părul tuns scurt dar cresc cîte ceva pe lingă casă, convinsi că omul lipsit de un ani-

Poem

De ochii oricărui tradit Plînd să răspundă-n adîncul Oricărui pleoape Așa cum din moarte răspunde Oricînd cel iubit!

Dar despărțiri fiindu-i aproape Orice dăruindu-se și niciodată-indeajuns Nu-ți uitați și nici o clipă departe Țărîmul lîmînă din casa s-a smuls!

Nu pasărea ci sborul ei

Nu pasărea, ci sborul ei, Nu sborul ei, ci sborul, Nu cel care mă duc, nu eu, Ci călătorul Nu țărîmul cald Spre care bate gîndul, Ci implinirea lui Chiar și neatingîndu-l, Nu cel care voi fi În noaptea care cade, Ci eu care mă-nalț În mine după moarte.

De frumusețea ta mi-atîrnă ochii cum prunci flămînzi de poala unei rochii

teatru

La a doua piesă, Romulus Guga ne convinge de atașamentul său față de teatrul. Nu convinge nu neapărat prin susținerea pa de personaje integral pozitive. Cu toate acestea, conflictul nu se denaturează, desfășurarea propriuzisă este atent condusă, fără a se bagateliza prin ditrambe. Și în acest sens, am spune, că titlul piesei forțază puțin profilul personajelor, fiind, chiar, cam artificial formulat.

La Teatrul de stat din Tirgu-Mures, textul lui Romulus Guga a găsit un teren fertil de exprimare. Regizorul Dan Alecsandrescu i-a impus principalele linii de forță, punîndu-le cu profesionalitate în valoare. Atmosfera apăsătoare din casa lui Anton de Lambi se statornicește de la prima ridicare de cortină. Actorii evoluează lent, ca niște umbre, au izbucniri, dar obosesc

„Noaptea cabotinelor“

repede, chinismul fiindu-le mai la îndemînă. Din păcate atîta regie, cit mai ales autorul cadrului scenografic (Romulus Penes) acționează, totuși, prea strict în nota textului, transpunerea alunecînd de la fidelitate la naturalism.

Cîteva roluri beneficiază de notabile interpretări: Anton de Lambi (Stefan Moiseșcu), Viniuc (Cornel Popescu), Eleonora (Iolanda Dain). Se distinge Ion Fîscuteanu, intruchipîndu-l pe fiul cel bun, Coriolan, într-o compoziție aproape impecabilă, actor de un firesc impresionant.

Romulus Guga, ca autor dramatic, se impune urmări în continuare cu interes. „Noaptea cabotinelor” plasîndu-l printre valorosii dramaturgi de astăzi. Distincția obținută de spectacolul recent Festival de Teatru Contemporan de la Brasov (premiu pentru opțiunea repertorială) devine și ea un indiciu în acest sens.

Ernil Rădulescu

film

„Pilnia“

care dezumanizează

Metafora aparține filmului american Patruia, o pilnie degradantă, dezumanizantă, care nu are decât războiul absurd, atrocizant sau, în cazul surprins ori imaginat de film, cîmpul deschis și îngust expus mortii sigure, focurilor fără gres ale japonezilor inamici din războiul insulelor Filipine, cîmp situat la începutul sau sfîrșitul unei jungle devoratoare. Cine scapă din junglă moare în „pilnia” acestui cîmp deschis. Cumpul film! E un film făcut perfect pe un plan simplu, pe un pretext militar — o misiune a unei patruli engleze de-a distruge un centru japonez de transmisie situat în junglă — pretext în jurul căruia, luxuriant, debordant ca și jungla, mereu imprezvizibil, apar caractere care se înfruntă, tipuri umane traumatizate de războiul sustînt, aspecte brutale, unele triviale ale vieții cazone prea mult prelunzite, răstălmăciri ale simtului de datorie, de camaraderie ostășească ori ale simtului moral. Realismul citorva scene este pur și simplu greu de suportat și pare incredibil. În același timp filmul cunoaște o desfășurare de o mare și impresionantă simplitate, care atînge emoția și sensibilitatea privitorului. Plecare în misiune înseamnă în primul rînd moarte sigură, așa cum războiul înseamnă de fapt moarte. Jungla e un filtru capricios după care urmează „pilnia”, terenul expus, în care supraviețuitorii junglei — aleși de destin — au o sanșă minimă de a rămîine în viață, o fugă animalică în zig-zag, sub ploaia mitralierei inamice.

Corina Cristea

televiziune

Oamenii nu cer, ei primesc și uneori refuză

Curiozitatea aparatului de filmat este infinită atunci cînd în fața lui se intimplă să fie un artist plastic despre care se crede, pe drept cuvînt, că iubește tăcerea și singurătatea. Ion Vlasiu este un astfel de artist, deși intrunește, în afara celor de sculptor și pictor, și vocatia de prozator, afirmată în romanele sale. Emisiunea realizată de Lelia Pop a marcat principalele momente din viața și opera acestui fiu de țaran al cărui leagăn este din copilărie și pînă astăzi Mureșul, pe malul căruia atîrnă în liniște și pace silvestre satul-atelier al lui Ion Vlasiu, Bistra, în care ne-ar place și nouă să fim cîteodată. Într-un asemenea frumos decor natural, în preajma atelierului sculptorului, comentariul, dar mai ales confesiunile artistului („Ce așteaptă oamenii de la mine? Uneori nici nu știu ce există și pe ce așteaptă nimic. Oamenii nu cer, ei primesc și uneori refuză”) au sunat convingător.

Cuvintele, comentate la rîndul lor de imaginea operii, au alcătuit la un loc o profesiune de credință a unui artist dominat de mari obsesii, niciodată mulțumit de ce face, fascinat de personalitatea artistului popular, de sentimentele, gîndurile și contradicțiile sale.

„Pasacaglia”, vechia piesă a lui

Oamenii nu cer, ei primesc și uneori refuză

Titus Popovici, a fost de curînd „îmbrăcat” într-o nouă distribuție de un tînăr și talentat regizor cu un registru de disponibilitate surprinzător de larg, Tudor Mărășcu. Maria Ploae, Ion Marinescu, Ovidiu Iuliu Moldovan, Alexandru Repan, Ion Anestiu, Florin Zamfirescu și ceilalți au asigurat o bună interpretare a acestor piese care se mențin, în pofta unor incosecvențe în construcția dramatică, în repertoriul nostru teatral, executînd cu profesionalitate exemplară indicațiile regizorului, căruia nu i-a lipsit o oarecare timiditate în lectura regională a piesei.

Ana Blandiana, emoționată, pictorul Ion Grigore, pur și incandescent și compozitorul Tiberiu Olah, sobru și întrebător, au fost capetele de afiș ale „Atelierului de creație literar-artistică” din care au lipsit în continuare o cronică literară și o prezență a celor mai noi cărți apărute în „atelierele” librărilor.

Despre filmul făcut de Smoktunovski după „Apele primăverii” de Turgheniev, cu blînda și lebdă Maia Pliseșka în rolul principal, nu se poate spune decît: va fi lucru care nu l-au văzut și care nu mai speră decît într-o reprogramare a lui într-o du-minică.

Julian Neacșu

Atelier literar postă redacției

ASPIROS: Piesa e subredă, însălată, superficială. În versuri, nimic nou. Scrisoarea eludează tocmai elementul esențial: școala pandonată, lipsa de cultură. Că vrea să ne privească în față (și nu veți încerca să rezolvați) aceste grave probleme, nu sînt șanse să obținem rezultate demne de interes. Nimic deosebit, nici în ultima parte, deosebit de interesantă, de vîitor, secretarului de redacție.

DORIN ANDREI: Ne-au plăcut de-adevăratele versurile dv., care par să anunțe o reală voce lirică. Mai trimiteți niște pagini și o mică prezentare (și încălțarea definitivă, dacă e alta decît cea de-acum).

D. ST.-NAPARIS: Lucruri mult mai bune, de data asta, care deschid perspective noi, promițătoare (mai cu seamă „Crez”, „Interior”, „Eu m-am deschis” — dar „cel bun” și „cel rău” se scriu mai altfel!)

AL JURCAN: În general, lucruri moderate, neinspirate, aritifice. Mai ales versurile. Ceva, în „Focul” și poate, „Tăcu”.

FOTACHE FĂNICĂ: Paginile sînt stîngace, încălțate, rîu scrise, fără șemie de talent. V-ați apucat de o treabă grea înainte de a vedea dacă sînteți înzestrat pentru ea, înaltă de a vă pregăti serios (deci, a învăța măcar să scrieți corect, îngrîjiți).

L. GRĂDIȘTE: Sînt unele lucruri interesante și destul de bine puse în pagină, adevărul apăsător pentru proză. Dar piesa, pornită cu un plan premeditat, în care salciului trebuie să fie un pretext simbolic, capătă insistență „monografică” (ceea ce creează o serie de elemente „trase”, forțate, alunecări în reportaj sec și „dare de

seamă”, alterind unitatea și omogenitatea textului). Pe de altă parte, „depoziția” personalului e foarte aglomerată, stufoasă, dorința de a spune tot se traduce adesea în superficial și expeditiv, de fapt, într-un fel de rezumat al unui roman. Lipsite, se vede, o anumită experiență a compoziției, a tehnicii epice.

V. VOILAV: Cuvîntul este adulmecat, „prizat”, cu o reală voluptate lirică. E luat „în posesie”, însă, cu o anumită plecare tiranică, intolerantă, care tinde să-l stingă, să-l încrusteze, la modul giuvaergiu, în monturi reci, neinsuflete, de vitrină, într-o „tehnologie” aparent (sau superficial) și „postum” barbiană. „Deschide-o oarbă”, „Corrida”, „Mă simți intrînd”, „Incidente” etc. îngăduie, însă, substanțiale speranțe în perspectiva poeziei.

T. ROȘU: Din nou, o serie de semne favorabile, înecate, însă, într-un diluviu metaforic care frizează adesea delirul și inconștiența asociativă. Frumusețea lecturii indolente, aproximativ, ne determină să vă invităm încă o dată să apălați la mașina de scris.

B. PACURETEANU: Încă două plecuri, cu contribuții decisive pentru consolidarea unei imagini pozitive, a unei speranțe: unul, mai vechi, pare-se, cu „Fiasco”, „Porțile nemuririi”, „Cicluri” și, mai ales, celălalt, cu „Eu și septembrie”, „Oasea realității”, „Poezia”, „Nehotărîre”, „Capitulare”, „Bal mascat” — lucruri din ce în ce mai bune, adevărul perspectiva și vocația. Din al treilea, însă, doar „Inghititorul de săbi” și „Poem fără cuvînt”.

B. HORASANGIAN: Cîteva pagini mai însufletește (printre multe altele, uitate, „Albe”, asc-

torice): „Opțiune”, „Maree”, „Andante spianato”, „Artemică”, „Starea de lipsă”.

Eftene Dumitru, Marian Morisena, Paul Grădinaru, Brînaș Cristalin, Gîrteanu Mîțel, V. Ionescu de la Târlu, L. Valeria, Vlad Marius, Ligia M., Lucian Anca, Dobre S. Ion Florin, Botez Maria, A. Buzin, Constantin Negrea Gavrilă, Ramona Casaris, Eugen Goldă, Sufix (ceva mai bine, în „Cu dinții”), Ștefan Marinescu, C. Ștefira: Nimic nou!

Steliana Georgescu, Elena Crișan, Sabina Seceleanu, Charlie, Ion Dumbrăveanu, Anna Maria Moșu, S.V., Aurel Farană, Dăscălescu L. Sorin, Misara L. H. Hedwig, Cejcaru Mihail, I. Vinulescu, A. Ciulacu-Filipescu, Nester Tiberiu, Adriana Măcaș (pe viitor, texte dactilografiate), Anca Barea (ceva mai bine, în „Aici e un soare orbitor”, „Spirințeam coloanele”, „Nefirată această noapte”), St. Vlăduțescu, Măcel Mihail Al. Geza, Ed. Cylbura, Ovidiu Toma, Giurgiu Maria, Ecaterina Lăscu, Florin Constantin, Daniel Gherghin, Ion Codreanu, Cara, Fl. Ciambă, Maria Nicotae (versuri și proză): Încercări de niște modest.

MANUSCRISE NEISCĂLITE: „Jumare veche”, „Meneu”, „Vab” etc.; „Sint tînăr”, „Goda prin galaxii”, „Joc marin”, „Contrast”, „Bătăcie”, „Să totuși”, „Intinire”, „Clate de dragoste”, „Amintiri”, „Zeul răvătărit”, „Săpina gerului”, „Domnia viselor” etc.

Geo Dumitrescu
N.R. Manasteriu: sau se re-

Cîntec în fața dragostei

Cu grijă îmi apropii mina de obraz
ca și cînd mi-aș lipi buzele
de nările sfîrșitoare
ale unui cal,
mina mea — vorbitoare decît
în fața neliniștitei zăpezi a hirtiei —
adulmeca asemenea unui cine
pînă cînd simte mugurii iubirii
plesnind pe ram
și ramul îmbobocind lîngă
alt ram,
ne măsurăm palmele întinse
și las degetele tale
să-mi ghicesc în palmă
dragostea...

G. M. BUCOVICIOR

În seara aceea

În seara aceea
un diavol îmi minca zăpada din suflet
luna mă scîrpină în ceafă cu cîteva
rază lucide
încercam cuvintele între dinți ca pe niște
monedi false
eram slab și urit
fiindcă mi-aminteam de tine
poate tu îți căteai picioarele în visele mele
poate tu făceai din tristețea mea
o pereche de ochelari să-ți privești
de aproape trecutul
acum
cu nu cine bolnav
mă ascund după niște tufiguri sărace
desigur
genele tale.

CRISTINEL PRICOP

Zăpezi rînduite

Mai cred în iubire și
mai pîndesc izvoare în luminișuri
dar seara nu mai stau
cu spatele în dreptul ferestrei
din ce-aș putea să fiu o țintă prea ușoară
mă mulțumesc omeniește
să rînduiesc cățile pe rafturi
și pe cîmpie zăpada

cum am pierdut puterea
să citesc la luminare cum
pentru mine de acum paginile
alb ingereș nu mai luminează
zăpezi răscolite, zăpezi rînduite
laolaltă se sting în torențele de primăvară.

VIORICA IONESCU

Grafică de Lucia Ioan

Pictură naivă

Ceea ce am reușit acum poate
nu s-ar cumpăra pentru pictură
și nu s-ar cumpăra

pentru geniul meu

totuși
în pinza asta
vibrează învizibil un singe
care va răzbate de-nată ce
s-ar înțelege
cîr de mult îmi doresc
să mă treceți odată
pe strada asta infundată
unde copii floriști
plantează frunzi elabastre
se dau pe tobogan sau
se prind în cerc.

MARIUS TĂRZIU

Scrisoare de dragoste

Nu putem zbura
dacă avem un picior
pe pămînt,
zborul
presupune
o doză de renunțare
unei mări
de care nu sîntem capabili
întotdeauna,
nu se poate altfel...
apa va avea un gust sălcii
și muzica va fi plictisitoare.

În caz că vom renunța
la zbor
cu premeditare —
să rămînem
buni terestrași
să nu-i învidiem
pe cei ce zboară
încercînd
să ne tăiem aripile
ca să ne punem
noi
pene la părălire...

B. HORASANGIAN

Zine bune

Adeseori m-am trezit gîndind că
am dreptul să fac cu mine orice-bunăoară
să mă ucid și să mă las să trăiesc mai
departe
ca și cum n-aș fi aflat c-am murit — am
orice drept la mine față de mine.

Dar cu acele fracții ale mele adăpostite de
voie
plecate să mă vorbească vouă de bine și
voi să vă bucurați că există, că am
minunile proaspăt însemnate și apele limpezi
caurițe de stînci, că vă tot schimb
lebede negre cu lebede albe pe sub

pleoapele
adormite de parc — aș țese dulci mirisme
sau riuri subterane cu siguranța lor ca
o știință a luminii — cu aceste fracții ale
mele
răspîndite în fiecare din voi ca niște
zine bune dăruite vouă, cu ele
nu am dreptul să fac orice.

Fraților, mi-a dor să ne stringem acasă
ca-ntr-un pumn de semințe adăpostit în
poalele maicii
și să ne dăruim zine bune.

ARMINA RALU

DREPTUL LA REPLICĂ

Nu doar în goana condeiiului

Sub prestigiosul pseudonim red. „Săptămîna” din 8 ianuarie a.c. publică o „Revistă a revistelor”, nu doar severă și caustică, în legătură cu unele opinii exprimate de opt poezii în cadrul anchetei „Poezie și curaj”, organizată de „Amfitrion” nr. 12/1977.

În ceea ce privește observațiile generale, destul de ridicole, parerile cu privire la valoarea literară a unui sau altuia dintre poezii vizate de red., nu e nici cazul și, mai ales, locul potrivit să ne exprimăm vreo contr opinie, mai ales că sîntem implicați în „recluziuni” temerarelor pseudonim. Dar cum nota în cazul nostru, cum am spus, doar severă și caustică, ei pe alocuri, calomnioasă, dorim să atragem atenția red-ului asupra cîtorva minciuni calificate pe care le-a presărat nu doar în goana condeiiului.

1. red. sustine că ne-am fi permis a-l „cîta” pe poetul Adrian Păunescu, „cu niște versuri”, spre a ilustra opinia noastră că, în poezie, rămîna de azi există „cîțiva trompetisti de vocăție, care suflă în vechi alămuri reconștitate, surle și fanfare ce au mai servit într-o perioadă (vreme pe care P.C.R. a numit-o cu gravitate și răspundere, de tristă amintire) tot la așa-zisa toată societatea”. Poate că, pe care azi le-am uitat cu toții, dar de rușinea cărora mult nu ne-am spălat încă.

Răspuns: În tot textul semnat de noi în „Amfitrion” nu am dat decît două citate. Unul din Ion Bănuță, cu și afirmam în textul cu pricina și al doilea, al cărui autor nu-l numim, dar care, în nici un caz, nu e Adrian Păunescu. Că versurile: „La noi, nu există să existe / cetățeni cu fețe triste! / La noi, / toată lumea este grasă, / veselă, / politicoasă” li par lui red. scrise de poetul pe care, dacă am înțeles bine, îl pretuiește foarte, e cu totul altceva. Adică: o eroare pe care o propunem. Asta nu ne-ar fi interesat, dacă red. nu ne-ar fi pus-o nouă în circă. În fond, la case mai mari, s-au văzut boacăne mai abilit: un ilustru prozator și publicist contemporan, în dorința de a le recomanda tinerilor confrăți nu chiohane, ci zile-muncă în marile biblioteci, le vorba — negru pe alb, cum se spune — dreptul manuscriselor lui Socrate (sic!) de care Domnia Sa ar avea cunoștință?! Afirm!

2. red. afirmă că am fi declarat în textul cu pricina că sîntem „un rob al idelilor și un dusman inveterat al pamfletului și pamfletarilor, care vedeți că nu fac altceva decît să demoleze autorii de genul domniei sale, vedeți bine, atît de preocupăți de artă și care nu așă năvăluri dozie”.
Răspuns: Nu există în textul nostru nici una din afirmațiile pe care ni le atribuie red. I Simpla lectură a răspunsurilor noastre din „Amfitrion” o poate dovedi. Numai red., crescut, pare-se, la „școala” ce pretinde, cam excesiv, în toate situațiile, dreptul manuscriselor la invenție, putea să-și permită transferul propriilor „idei” în „favore” noastră. Regretăm, nu primim „colțul”!

Răspuns: Adevărat! Mai grav — neavînd încă motive temerare, nu retractăm nimic din afirmațiile făcute cu privire la poeziile în discuție!
2) Am fi, sustine imprudentul d.s., apărătorul unor posturi de radio străine și asta pentru că... nu ne-a plăcut poezia „Cîcă la posturi de radio străine” a lui Ioanid Romanescu.
Răspuns: Nici n-ar fi nevoie de așa ceva (de vreau răspuns, adică), dacă veninoasă colomne nu și-ar scoate coarnele printre cuvintele paragrafului cu pricina. Ne întrebăm doar (acesta e răspunsul), cum de inventăm atita material pentru Gigă, „Săptămîna” a trecut, cu usurînță, peste această pară și intercomunicăm!

3) Am fi trecut „dintr-o suflare” peste primul ciclu al „Țării ca meditație”, carte semnată de Dan Mutășcu.
Răspuns: Dacă citarea a aproape 25 de ver-

suri din ciclul cu pricina, într-o recenzie de 70 de rînduri, înseamnă o trecere „dintr-o suflare”, d.s. are dreptate. Oricum, n-ar fi rîu dacă, dîndu-l pe culoarele „Săptămîinii” pe amicul nostru Dan Mutășcu, d.s. i-ar transmite din parcesă scrisă sîntăse iar din parte-i o întrebare: „Este dar adevărat că după apariția recenziei lui D.T. la „Țara ca meditație” i-ați trimis cîteva rînduri de căldă mulțumire?”

4) În finalul articolului său, d.s. „conchide” că nici nu-l mira o atitudine ca a noastră față de poezia patronică, atita vreme cît am putut scrie versuri: ca „dragoste de-a avut pentru mine, tu esti cel care nu va și niciodată / că departe de noi este sfîrșitul — patria noastră natală”.

Răspuns: Cam grozolană „confuzia” făcută de d.s. între țară și patria din poezia noastră. Cum nu avem șire de înfîntarea unui curs pentru deprimarea tinerilor lecturii, rămîne ca d.s. să se zăboie încă singurel, pînă la acumularea unor elementare cunoștințe despre poezie și înțelegerea ei.

5) Încheiere, propunem conducerii revistei „Săptămîna” cîteva „seme de meditație”, pe care le poate împărtăși, în întregime, și întempestivului ei colaborator.

Nu cumva altele sînt motivele pentru care d.s. ne înseamnă azi acest „gingas” proces de întempestivitate? Ca de pildă:
a) Pentru că nu l-am propus spre publicare în „Lucafărul” nici un text din cele oferite.
b) Pentru că ne-am „permis” să-i atragem atenția distinsului poet că nu face bine scriind Alexandri, Alesandrescu, Iubii-o, mingiîndo etc.

c) Că e cam intristător facișimul de pe ultima copertă a unui volum de „versuri” ce-i aparține și unde tot omul poate vedea, cu ochii liberi, că d.s. scrie, de mină, „Fieci mele” în loc de „Fieci mele” și că adresîndu-ne chiar propriilor nostri copii, olectu de gramatică nu strică; și demotivată.

d) Pentru că i-am atras atenția că o primă și elementară obligație a unui poet este aceea de a citi și scrie corect românește.

e) Pentru că în „Viața Românească” din care citează „cauziile” noastre împotriva cărții lui Paul Tănăsescu îl trecem și pe el, pe d.s., în rîndul erorilor Momentului liric actual.

f) Că în calitate de membru al Comitetului Fondului Literar al Uniunii Scriitorilor, am dovedit, vara trecută, falsul săvîrșit de d.s., care înaintase Fondului Literar o cerere de ajutor medical însoțită de-o chitanță, ce fusese eliberată de farmacia pentru suma de 500 lei, dar ajunsesse, grație lui d.s., complet „dezinteresat” în acest matrapazic, în valoare de 570 lei!?

g) Pentru că la o întîlnire a Președintelui Uniunii Scriitorilor cu tinerii scriitori, ne-am „permis” să-i atragem atenția lui d.s. că nu re-latează deloc exact incidentele cărora i-ar fi căzut „victimă” în redacția „Lucafărului” și că, martor fiind cîteva dintre ele putem dovedi că el, d.s., a provocat acele incidente, mergînd pînă la insultarea celor ce-și „permiseseră” să-i refuze niște „poezii” și niște „articole” în care nu lipseau greșelile de tipul citat mai sus: Alexandri, Alesandrescu, Iubii-o, mingiîndo etc.

Și o ultimă întrebare: ramificată:
Nu e cam curioasă prietă făcută de d.s. care a devenit, peste noapte, un înflăcăat poet patriot, protocronis, dacis, foletis etc., după ce în urmă cu cîteva ani era unul din cei cînd care, paralizînd, își aleseră drept teatru de acțiune al demonstrațiilor lor „profunde” și „curate patriotice” în redacția Uniunii Scriitorilor? Cam cite fețe de rezervă mai pre-gește acest Ianus puțin prea „fărmic”? Și cum în ce scopuri o revistă ca „Săptămîna” urcă la catedre de chirpici astfel de „profesori” în ale datoriilor noastre profesionale și patriotice?

Fiește, am fi preferat să publicăm acest text în „Săptămîna”, căreia i-l am și trimis. Cum în locul dreptului la replică s-a preferat refuzarea acestui text și publicarea celui semnat de d.s., ne-am văzut în situația de a propune revistei „Lucafărul” publicarea răspunsului nostru și a cuvîntului P.S.

D. T.

SPORT

Semne de primăvară

să rămîna mai departe pe banca rezervată lor, din-dur-le staturii colegilor din teren. În această atmosferă de zile mari faptul că fotbalistii noștri beau atita lapte nu mai surprinde pe nimeni, deși unii dintre ei (Zamfir, de exemplu, drumeț) cunoscut între București și Videle) primesc ultimele avertismente înainte de cele ce vor urma, iar echipele de prestigiu, cum sînt Steaua și Dinamo pierd în fața celor care sînt pe cale de a-și face (pregătiri) în pauzele dintre campionate.

Multe din amănunțile legate de pregătirea echipei noastre pentru ediția din acest an a campionatului pot fi regăsite în pauzele dintre edițiile precedente, inclusiv acela că, în potida ambiției de care dau dovadă jucătorii noștri la antrenamente, o parte dintre ei încă nu-și pot trece barierele stabilite, fapt aproape inexplicabil în atari condiții. Lăsînd gluma la o parte, împlînim favorabil atitudinea termă a federației de specialitate de a-și respecta hotărîrile în măsura în care ele vor fi aplicate cu discernămint, analizînd-se fiecare caz în parte, conform datelor tehnico-tactice specifice fiecărui fotbalist. Numai print-o pregătire fizică și tehnică adecvată performanței, fotbalul nostru, aflat înaintea grelelor confruntări din campionatul european cu Iugoslavia și Spania, are șanse să ne aducă succesul în competițiile noastre. În acest sens ediția din acest an a campionatului trebuie privită ca avînd nu numai importanță atribuită titlului de campion sau a evitării retrogradării, obiective importante și ele, desigur, pentru echipele noastre, ci și a pregătirii prezentei noastre în întîlnirile internaționale la un nivel maxim de eficiență, care să impună calificarea și, odată cu aceasta, creșterea sensibilității a cotel valorice a fotbalului românesc.

Discobol

Tudor George

Urmare din pag. 1

/ damnați / atitea ore / Cu plînta lui Bachus / pe standard!

„Singapore” — port stîncat, plantat la mare imaginată, port acoperit cu nisip, zădărnice, corăbii de oase, vitralii strimbe, primăveri avortate, năvoade pline de melci tuferi, borhoi, drojdie, și plin de pirați cu ochii țînîși, scîntîind de inteligență, liberi să injurie și să moară de foame — acolo se intră cu un copac de mină și în inimă cu trandafirul limbii române, acolo lucafarul era corb, luna, pui de lele peacără, acolo au fost arși pe rug sau urcați în sîbii toți ajunși, toți popii și mulți dintre poezii care mai trăiesc și astăzi dar, de fapt, au murit în ziua morții lui A. Toma, cel ce-și păstra manuscrisele într-o cutie de conserve. La Singapore beam speranță, pîndîndu-mă în morfologia sufletului buceștan, sărutam fluturii veniți de pe mările calde (de navigat, însă, navigam, cu ghețele sparte, doar prin băltoace de zăpadă toptită) beam voce împărtășită cu apă, rom mascat, îl lubeam pe Vilon și arătam lumii fețe de purtat pe sub bozi, nici măcar de furat cîrșe. Era în vremea cînd, „Era o tragică nevoie / De-un țipăt omensc: AHOE!”

Mulți au tras acolo moartea de mîncă și-au plecat împreună în stele. Și după fiecare plecare, timpul se făcea subțire ca într-un schit văratec. Fiecare placă, dedat zîmteții sale. Sau, poate, o colofană neagră fura cite-un sonet albastru și-l ducea să fie citit în ceruri. Cel rămas cîntau împreună cu Aho: „Un țipăt: Valul de lagună / Însingurat de-al lunii scîlpat / Cînd calamarii-și rup o mină / Pe chei tirindu-se-n lip-lip-lip...”

La Singapore (n-ar trebui să i se spună Pestera!), Aho înfîința imperii, pune păsări în pocale și aprindea lămpi necunoscute-n altă parte a Bucureștilor: „...A fost un timp / de

Veleitarii

Urmare din pag. 1

În sate, în comune, în orașele cu gări în care accelerațiile nu opresc, așeză scriitorii necunoscuți întințin cultul și mitul literaturii cu o dăruire de sine, ce i-ar onora — avînd-o, pe mulți dintre activiștii culturali: tot astfel cum i-ar onora și pe unii scriitori blazați mult prea devreme din cauza vremenii florii efemere sau administrative. Încercăm să găsim cîțiva poezii surprins rămîine un scriitor cărui i se citează la Husi zece de titluri de cărți din toate genurile, poeme întregi cu relevarea unor metafore pregnante, în fața cărora se comentează ultimele apariții ale Editurii Univers cu o nonsalanță demnă de un critic serios. Veleitarii, cărora le propunem o altă numire mai sus, împlinesc funcția unor catalizatori literari, ei constituie sensibilitatea culturală plină de har a localităților mici și municipiilor îndepărtate de centru, ei sînt vasele în care spiritul a intrat și lăcuzeste cu mai puțină zgîrcenie, astfel ca în-făptuirile sale să tină trează lubrea gîndirii și frumuseții peste tot unde viața nu poate fi concepută fără de ele.

Prin rîndurile de laudă la adresa acestor oameni de bine pentru literatură trebuie diferențiat, întii și întii, între entuziaștii necondiționați — în rîndul cărora există adevărate personalități — și entuziaștii grafomanii (de decenii); am dori ca magna cum laude să li se atribuie celor dintii, neîntînd nici amorul nescacat pentru hîmere al celorlalți.

REVISTA REVISTELOR

Contemporanul

Bogat și atractiv prin varietatea temelor abordate, ultimul număr al revistei „Contemporanul” (nr. 6, din 10 februarie a.c.) propune atenției cititorilor o suită de articole și dezbateri de stringență actualitate, înscrise în perimetrul vieții noastre culturale-științifice și literar-artistice. La Dezbaterile Contemporanului, Sabin Bălașa, Tiberiu Olah și Nichita Stănescu supun diseuțel conceptul de democrație socialistă, intervențiile beneficiind, în egală măsură, de argumente teoretice rigurose formulate și de mărturisiri ce (în de experiența creatoare personală, „Sînt dator să restituie acum, sporită, zestrea spirituală ce mi-a fost dată aici, în România” constituie profesunea de credință sub semnul căreia se desfășoară un foarte interesant interviu cu dirijorul de reputație mondială Sergiu Celibidache. În spiritul cunoscut sale acuități interpretative, Ion Frunzești analizează retrospectiva Corneliu Baba (Lumina mitului luminii).

Pornind de la premisa de indiscutabilă valabilitate științifică și etică potrivit căreia istoria trebuie să folosească unei mai bune cunoașteri reciproce, apropierii, prieteniei și colaborării dintre popoare, în sensul respectării întocmai a adevărului în ceea ce privește interpretarea faptelor, Prof. Dr. Docent D. Berciu și Dr. C. Preda supun unei detaliate și profund convîngătoare analize științifice un articol din publicația Magyaz Hirlap. De altfel însuși titlul intervenției celor doi reputați autori este semnificativ: În spiritul adevărului istoric.

La rubrica Jurnal de lectură, Paul Georgescu analizează volumul Timpul trăirii — timpul mărturisirii de Eugen Simion, Florin Costinescu, volumul Dacia, antologie de poezie românească, și Laurențiu Ulie ultima carte de versuri a lui Florin Mugur, Piatra Palidă.

Cronicar

juan ramón jiménez

IN ROMĂNEȘTE DE TEODOR BALS

● In sud-vestul Spaniei, pe colinele din marginea deltei Guadalquivirului, cu o perdea groasă de eucalipti trasă pe orizontul dinspre mănăstirea Rábida — de unde a pornit Cristofor Colón în epocă — călătorie pe mare — cu case albe și acoperișe de olane roșii, încrustate în dulcea arcaidă a unei coline năpădită de lanuri galbene de grâu, legănate de brizele oceanice, te întâmpină Moguer-ul, satul natal al lui Juan Ramón Jiménez. Universul poeziei lui este concentrat aici ca într-un incredibil muzeu natural. La colțul feteșilor uliți, plăci de marmură au săpat, lângă efigia poetului, versuri ori fragmente din prozele sale vi-

brind de lumina acelor locuri. Vizitând casa muzeu și biblioteca casei de cultură „Zenobia și Juan Ramón” (admirabil organizate și întreținute de directorul, Francisco Perez-Serrano Marquinez), străbătând ulițele înalte ale așezării juanramoniene ai ciudatului sentiment că nu Moguer-ul l-a dat pe poet ci marele andaluz a inventat Moguer-ul, acest ungher de Andalucie romantică, la răscrucea de ape și pământuri ecuile de simonuri. Părăseam la o sămânță Moguer-ul, cu convingerea că las în urmă una dintre cele mai calme și mai pure insule ale poeziei...

(Bolnav de spleen stă soarele...)

Bolnav de spleen stă soarele de plajă, solitar, văduv strigoi al zilei livid și ginditor. Străvechi este amurgul, deschis și milenar. Domnește toamna; totul e-acum evocator. O, tristă elegie — absenței, arzătoare! Doar veșteda grezată împodobește blind nisipurile triste. Un cimitir își pare de dune și de ape, sub tânguiri de vint. Aici a stat în zile de lenă și de vară banala eleganță, plăcerea vieții-a stat. După-anotimp, o tristă iubire sumbră doară se depărta pe fărâmul de-amurg incendiat.

(Vrăbii la cipreși în cuiburi...)

Vrăbii la cipreși în cuiburi se-ntorc la culcare; cade soarele, a copacului zilei floare-ofilă. Odată cu umbra cimpia parcă dispăre, copile și ingeri își întreioie lăma-ascuțită. Prin praful vioriu zvon de zurgălăi se aude, trecind, zvon de căruțe hodorojite ce se întorc de la vîi dire-nmiresmate de poftă în urmă lăsînd făci-ă o clipă să tremure glasul acelor copii. Stelele contemplă lumea. Se-nclacă lângă zid, lângă zidul violet ca-memii trîși. Numai boarea rămîne stăpîna aceluia moment prelungit, pentru satu-nre ziduri fiind ca pentru o insulă, marea.

Frunze noi

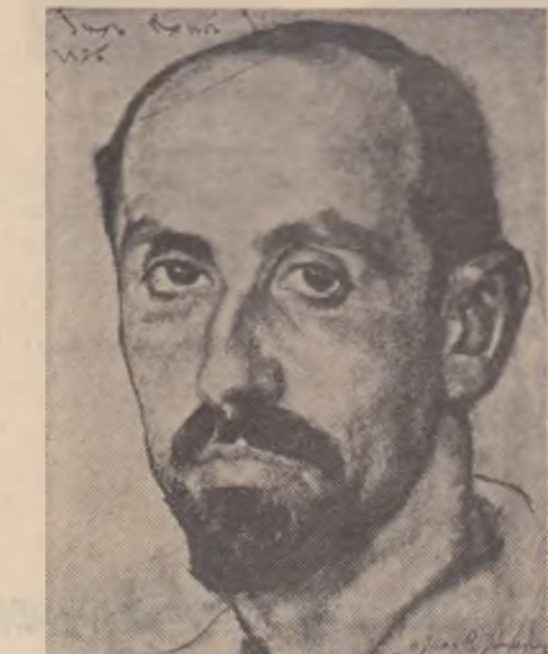
Privește în plopii de-argint copii de aur cum suie! Și urcă, cerul privind, ca visele pure suie ochii-n azur. Privește în plopii de-argint copii de aur cum suie! Albastrul frumozilor ochi și cerul se-ating... Cer și ochi una sint! Privește în plopii de-argint copii de aur urcînd!

Eu nu sint eu...

Eu nu sint eu... Sint acesta ce-mi merge alături fără să-l văd; pe care-l văd uneori, pe care-l uit uneori. Cel ce tace liniștit cînd vorbesc, cel ce iartă blind cînd urdsc, cel ce se plimbă pe unde nu-s călător cel ce va rămîne-n picioare cînd am să mor.

(E satul. Deasupra...)

E satul. Deasupra acoperișelor întrecute, verde, plinsă de tătăngi și de greieri, cimpia. E ora liliacului cînd ingerul sună liturghia, cînd se întoarce coasașul cu coasa pe umăr, cîntînd. Și este-al copiilor țîpăt, și-al staulului muget molcum, și-i calda miresmă-a căminului, și-i albul, cereșcul lui fum. Și-i lumea mare, de aur, ce-n zarea de pini, depărtată, zugrăvește-n lumini cristaline cimpia abandonată.

Jiménez în viziunea lui Daniel Vazquez Diaz

Cărbunărița arsă

În după amiaza de iulie, jarul orb, violent, a prins hainele fetiții-n văpaie. Nisipul în febră, ardea; greierii dureau; cerul părea argint calcinat. ...Cu seara s-a-ntors — dii, minzule — mama. Briza pădurea de pini. Cer de smalt, violet. Briza-nviora viața, încet... Roșie-neagră, copila — carne vie — murea. Totu-o dorea. Sărutările, atingerea ochilor, aerul vesel, frumos. — „Mama, pe lană mi-am pus nisip de pe jos. Te-am stîlgat, te-am stîlgat pe dîm. Niciodată atît de singulă n-am fost. Mă-nghiteau flăcăiile, mama, te-am stîlgat și tu nu ai venit!” În drumul — lung — minzului roșu în spate, copila murea. Ochii ei speriați și deschisii erau ca rădăcinile stelelor, uscate. Briza se zbenguia răcoroasă, nnoptată. Pe marginea drumului apa curgea. Larba unduia. Mergea în trap măgărușii țipetele copiilor din sat ascultîndu-le. În azur de lăuceferi Dumnezeu se scălda

(Copila)

Vinută și verde lămieie mamă, asfințitul era. Vinută și verde lămieie era însăși inima mea. Vinutăile bățăilor inimii crude ce-avea. Vinută și verde lămieie mamă, amurgul era.

Mama

Tălăzuirea necunoscutului, fiule, te trage și te duce, mare fără sfîrșit. Unde, pină la urmă, te va lăsa? Te cheamă acolo altă inimă-a mea cu-atîta adăoarcă... ca și mine, aici; se-nodoiește, plîngînd, ca și mine, acolo, dacă tu vei rămîne în sfîrșit, aici, pe vecie. O, mare, ia-mă și pe mine și lasă-mă cu ei, aici sau acolo!

(Impenetrabili-ți frunte...)

Impenetrabili-ți frunte ca un zid înălțat. Atît de-o-proape de ochi, cum de-a putut ține gîndul captiv? Cît de întunecată-i sub părul de aur, peste luminosul sărut! De fixitatea ochilor mei se feresc orbitele ochilor tăi, mișcătoare; ca roșile-amurguri unei strălucesc, altele ca stelele lui, gînditoare. Să-i văd vreau femeie! Liberează din îndoială a acestui continuu asediul durerii mea; vreau să știu dacă sufletu-ți e grădina frumoasă de roze, sau verde fîntînă cu lanțuri și vipere-n ea.

Epitaf ideal pentru un marinar

Trebuie căutat, spre a-ți afla mormîntul, în cerul instelat. Moartea ta plouă dintr-o stea. Lăspeda nu te apasă, căci ea e-un cosmos de vis. În toate ești mort, neștiut: mare, cer și pămînt.

(Toamnă)

Rămîne afară albia sub mil de flux să zacă. Măreau mai jos e malul, mai trist, în estuar. Și soarele, sub podul de fier, în fugă-opacă străbate-acum un galben și roșu, adinec coșmar. De apă orizontul! Un diamant planează, decolorat și mare-n amurg. Trize trece o liră și n-ajunge; departe ancorează în fața lustruțului amurg egal și rece. Miresmă-i pretutînd. În lăstina pustie cu trestie aripi. Și-n mișcări — largul vînt — ca pe-o uscată frunză, murînd soarele-nscrise nervuri iluminate-n țesutul singurînd.

(O, nopțile de vară...)

O nopțile de vară rotunde, instelate, ce prelungesc țirizii cîntîri și felinare. De-ogîlnii și acalmie rada-n albastru bate. Și valurilor, luna se dă, negăsoțoare. Beți cîntă marinarii veniți din altă parte cu ochii mișcîți, erotici, prin cartiere goale; din cînd în cînd răsună în ceruri constelații exoticele răcnete, concav, sfîșietoare. ...Și răsăritul perde-și desface-n peliere. Adînc... o măsărită obiectele amărează. Totul e mort... iar zorii încă-adormiți sub stelu cu-n evantai de raze penumbra-ndepărtează.

Călătorie definitivă

...Iar eu voi pleca. Și păsările au să rămînă cîntînd; grădina mea va rămîne cu verdele-i pom și cu alba-i fîntînă. Cerul va fi în fiecare seară albastru și nemîșcat și vor suna clopote cum în seara aceasta ale clopoteiței clopote bat. Aceia ce mă iubiră nu vor mai fi și în fiecare an satul se va nnoi; și-n ungherul acela-al grădinii mele-nfiorate spiritul meu nostalgic va rădăci... Iar eu voi pleca; și singur voi fi, fără cămin, verde, fără alba fîntînă, fără pomul și păsările au să rămînă cîntînd.

CULTURA ROMĂNEASCĂ ÎN LUME

● SUB TITLUL Nieslowa I Inne wiersze (Necuvintele și alte poezii), la editura cracoviană „Wydawnictwo Literackie”, în cadrul colecției Humanum est, a apărut o amplă selecție din poezia lui Nichita Stănescu, antologie reunind versiuni din volumele Necuvintele, Poezii, Măreția frigului și Starea poeziei. Traducătorul Zbigniew Szeperski, autor al selecției, semnează versiunea poloneză a cărții și o substanțială noapță.

● DIPLOMA DE ONOARE a Academiei Ungare de Științe a fost înmînată, recent, lingvistului cian-jean Szabo T. Atîta, cu prilejul alegerii sale ca membru de onoare al acestui for, pentru activitate de cercetare în domeniul lingvistic — care este și contribuție la buna înțelegere dintre popoarele române și maghiare. Diploma a fost înmînată de către academicienii Szabolcsi Miklos, președintele Secției de lingvistică și literatură a Academiei Ungare de Științe.

● LA SFÎRȘITUL LUNII IANUARIE, Televiziunea norvegiană a transmis o emisiune consacrată lui Constantin Brăncuși. Cu acest prilej, au fost prezentate secvențe înfățișînd viața sculptorului, imagini ale ansamblului de opere de la Tirgu Jiu și principalele lucrări aflate în România și în muzeele din străinătate. Bespre contribuția lui C. Brăncuși la dezvoltarea sculpturii secolului nostru a vorbit criticul Even Hebbe Johnson.

● ÎN CADRUL ACȚIUNILOR LEGATE de sărbătorirea a 2050 de ani de la formarea primului stat dac centralizat și independent, la Institutul românistic al Universității din Amsterdam s-a inițiat un curs cu durată de un semestru despre istoria civilizației române. Prelegerile, susținute de lectorul Tudor Olteanu, acordă un spațiu

semnat perioadei formării poporului român și a limbii române, bucurîndu-se de interes din partea studenților olandezi.

● LA TOKIO a luat ființă Comitetul japonez pentru prietenie dintre orașele înfrățite Yokohama și Constanța, compus din 70 de reprezentanți ai localității Yokohama, cel mai mare port al Japoniei. Cu acest prilej, a vorbit primarul orașului, Masanori Ohba, care a subliniat contribuția celor două orașe înfrățite la dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare dintre popoarele României și Japoniei.

● ÎN CADRUL UNOR SĂPTĂMINI ALE FILMULUI ROMĂNESC, desfășurate în orașele elvețiene Geneva și Lausanne, acțiunii sprintine de Cinematoteca elvețiană și de fundația P. Helvetia, publicul de aici s-a înfrînt cu cîteva pelicule produse de cinematografia noastră, între care filmele Puterea și Adevarul, Ostînda, Zidul, Nunta de piatră, Mere FOSI, Palma. De cînd a fost proiectat filmul Independența, realizat în anul 1912. Publicul, presa și radioul s-au dovedit deosebit de receptivi față de producțiile românești. Ziarul „24 Heures” a dedicat o pagină prezentei cinematografiei românești.

● LA BELGRAD, în cadrul Festivalului internațional de film și televiziune sa acordat premiul 13 de pelicule provenind din 21 de țări, scurt-metrajului românesc Materia cenușă l-a revenit medalia de bronz.

● JURUL celui de-al IX-lea Concurs Internațional organizat de către Academie Internațională de Luceafăr, secția Arte frumoase, a atribuit medalia de argint tînarului pictor român Bogdan Matei.

REVISTA STRĂINĂ

● LA BOGOTA s-a desfășurat o reuniune inter-guvernamentală asupra politicii culturale în America latină și în regiunea Caravelor. Marile teme luate în discuție au fost: dezvoltarea și cooperarea în domeniul culturii. Au fost remarcate o serie de puncte de vedere identice, îndeosebi în ceea ce privește necesitatea asigurării pluralismului cultural și a unui sistem informațional prioritar acestui continent atît de bogat în resurse culturale.

● PUBLICAȚIA FILIPINEZĂ „ARCHIPELAGO” întreprinde o sugestivă trecere în revistă a marilor tradiții culturale autohtone, publicînd în fiecare număr al său un eseu asupra culturii și obiceiurilor domeniilor de predicție și personalităților proeminente. De curînd, Reynaldo S. Alejandro se referă pe larg la unele din artele cele mai semnificative ale sud-estului asiatic, dansul popular, sublimat într-o formă de expresie luxuriantă și riguroasă în același timp. Acest tip de exerse a găsit audiență și în Statele Unite ale Americii, unde dansul filipinez și-a răstrădit identitatea și s-a impus cu o strălucire particulară.

● REVISTA IRAKIANĂ Al-Adib Al Musasir conține articole despre tradiția și literatura arabă contemporană, articole de literatură universală comparată, comentarii asupra congresului al XI-lea al scriitorilor arabi de la Tripoli, cu festivalul său de poezie; poezii și nuvele de Hamud al-Din Muhammad Zafza, Chalib Halsa, Zafir al Gizany, Havry Mansur, Said Gabbar Farhan — scriitorii arabi de azi precum și prezentați și recenzii de critici.

● CU OCAZIA centenarului Hermann Hesse, Cultures publice prima traducere franceză a unui eseu al marelui scriitor german. Este vorba de O bibliotecă ideală de literatură universală, profesune de credință umanistă, în care Hesse pledează pentru „o relație intensă și stimulativă cu însăși totalitatea umanului, cu inima vie a umanității”.

● CONSILIUL DE STAT AL REPUBLICII POPULARE BULGARIA a emis un decret de conferire

a titlului „academic” Teatrului național „Ivan Vazov” și Operei populare din Sofia. Astfel în viitor ele vor purta numele de „Teatrul academic național Ivan Vazov” și „Teatrul academic național de operă și balet — Sofia”.

● BERTOLD BRECHT și KURT WEIL au elaborat trei versiuni din Micul Mahagonny; cea din urmă a fost realizată în 1962, la șase ani după moartea dramaturgului. De curînd Mireille Larroche a montat un spectacol care este considerat de presă ca o „a patra versiune”, făcînd numeroase modificări, îndeosebi pe linia reducerii tuturor personalităților care au poeziat literatură. Noua montare este apreciată drept un succes.

● UN MISTER bine plăcut înconjură persoana lui Richard Brautigan, scoțian și fi românului american care s-a bucurat, în ultimii ani, de cel mai mare succes. Cărțile sale au început să apară în Europa, dar nimeni n-a putut vedea să-i înfrîncească pe autor, iar editorul său francez a putut cu mare greutate să obțină o fotografie pentru ultima ediție a unei traduceri.

● SERVICIUL DE DOCUMENTARE al literaturii austriece a serbat de curînd cea de a zecea aniversare de la înființare sa. Acest serviciu are la dispoziție un fișier central care conține cele mai importante detalii privitoare la viața și activitatea tuturor personalităților care au poeziat literatură austriacă de la 1800 pînă în zilele noastre, fiind astfel o instituție documentară cu o funcționalitate remarcabilă.

● O EXPOZITIE turburătoare de imagini fotografice după un procedeu cu plăci „autochrome” — procedeu inventat de fratele Lumière în 1904 — a deschis de curînd la Paris, avînd ca temă triada din timpul lui James Joyce. Imaginile au fost realizate de Mespoulet și Mignon, doi operatori ai lui Albert Kahn. În cronica din „Le Figaro” este remarcată identitatea vederilor din Dublin, care subliniază precizia descrierilor lui Joyce.

Meșteșug, inspirație, idee, poezie

Urmare din pag. 1

ai lor ca Bellori, arta nu mai era concepută ca un simplu proces mimetic al unei realități exterioare preexistente. La originea ei era însă situat din nou ideea (de proveniență divină), iar în cazurile mai moderate acel disegno internă, acea proiectie a spiritului independent de realitate, considerat a fi un factor fundamental în procesul de creație.

În această ultimă ipostază nu asistăm la un divorț al artistului de realitate, ci la tentativa justificată dreptului său de a interpreta; nu luăm act de respingere a naturii ca furnizoare de impresii, ci la utilizarea ei ca argument, ca artistul să poată crea doar conform cu unele legi ale firii.

În fiecare epocă termenii acestui polemic au fost reluați cu argumente diferite. Clasicismul secolului al XVII-lea cunoaște opoziția Boileau-Baltasar Gracian, epoca luminilor legitimează canoanele prin Pope, Dryden și Gottsched — și imaginația creatoare corelată cu gustul individual și sentimentul prin Diderot, Shaftesbury și Hutcheson, iar romanticii continuă această polemică atît prin opoziția lor față de clasicism, cît și față de realism.

Discuțiile de acest gen încep să capete o turnură deosebită prin contribuția lui Poe și Baudelaire, continuată de Mallarmé și Valéry și redeschisă, mai țirziu, cu alte argumente de teoreticienii poeziei concrete. Estetica rațională impusă de acești poeți care dispuneau de o imensă informație literară ducea spre concluzia că opera este asemenea machetei, care ea poate fi calculată și autoprogramată de autorul ei într-un anumit sens. Valéry accepta, după cum se știe, ideea unor versuri făcute care

le declanșează pe altele cu un caracter spontan. Informatica și computerele au pus apoi în circulație poezii programate, deci construite în întregime, pe baza unor date presemantice sau semantice, combinate de calculator. Rezultatul obținut a dus la existența unor poezii fabricate, dar nu la realizarea unor opere literare autentice.

Dar eșecul mașinii pe planul creației nu constituie un eșec al omului. Nevoința dezan-tropomorfizării operei de artă, a scoaterii ei de sub zodia misterului și a inefabilității totale, a stimulat căutarea altor soluții.

Ele se configurează într-un anumit fel în scriitura nouului roman francez, altfel în poezia ludică a lui Janaki și într-o altă manieră în unele piese din sfera teatrului absurd.

Numeroasele experimente de acest gen, efectuate în diferite arii de cultură, demonstrează că adoptarea unor soluții unilaterale s-a dovedit a fi plină de riscuri, iar în unele cazuri, de-a câmpului sterică. Cele mai multe „opere” contemporane fabricate au fost sortite eșecului. „Făcerea” scriiturii literare numai prin meșteșug, prin simpla „productivitate a textului” s-a soldat doar cu cîteva cărți lizibile, plicticoase. Pe de altă parte, supraestimarea inspirației, a talentului, în dauna meșteșugului și a ideii ordonatoare, a dus, în cele mai multe cazuri, la o literatură perimată, fără coloana axială.

Opera nu poate fi considerată nici simplu „product” (P. Machery) nici epifanie. De aceea, ieșirea multor scriitori din impas, din starea de criză, generatoare de machete literare de serie, nu se poate înțelegi decît printr-o nouă întîlnire între talent — meșteșug și idee. Atenția pentru uncal devine largă o cerință stringentă a vremurilor noastre.

Jurnal londonez

ADRIAN MARINO

La Renaissance, Le tournant du Siècle des Lumières, 1760—1820. Romantisme, Naturalisme, Symbolisme, La théâtre et l'art dramatique au tournant du siècle, Les Avant-Gardes au XX-e siècle, History of African Literatures in European Languages. Fiecare dintre „cîșpitolele” redactate în franțuzește sau englezeste, cuprînde între două și cinci volume, ale cărora planuri au fost discutate — în baza unor rapoarte anterioare — examinate în mod critic și în cele din urmă aprobate. Stadiul lucrărilor este încă incipient: din întreaga serie n-a apărut pînă acum decît volumul Expressionism as an International Literary Phenomenon (ed. Ulrich Weisstein, 1973). Sub titlar se află Symbolism (ed. Anna Balakian), (cu abținerea mea de la lacune evidente), iar în primăvară va fi predat vol. I, din Les Avant-Gardes au XX-e siècle (ed. Jean Weisgerber). Celelalte tomuri se află în diferite stadii de elaborare, înregistrînd cu satisfacție și prezența colaborărilor românești actuale: Zoe Dumitrescu-Busulenga și Cornelia Comorovskî (La Renaissance), Paul Cornea (Le tournant du Siècle des Lumières), Ion Pop, M. Novicov, și Adrian Marino (Les Avant-Gardes au XX-e siècle). Acestor nume li se vor adăuga Al. Dușu și alții. De altfel una din rațiunile prezenței mele în acest Comitet este tocmai stimularea și coordonarea colaborărilor românești. Comitetul național de literatură comparată se va preocupa îndeaproape de această participare. Nu trebuie omis nici un al doilea proiect, tot în curs de elaborare: un Répertoire chronologique (ed. G. M. Vajda). Primul volum, pină la anul 600 d.Cr., a și fost realizat.

Sediințele Biroului A.I.L.C. au avut ca preocupare centrală fixarea datei celui de-al IX-lea Congres Internațional A.I.L.C., Innsbruck, 20—24 august 1979 (organizator general: Zoran Konstantinovic) și a temelor ce vor fi dezbătute: 1. Modelul clasic în literaturile naționale; 2. Comunicarea și receptarea literară; 3. Literatura și celelalte arte; 4. Literatura comparată și învățămîntul. S-a înregistrat, în perspectivă, și o invitație românească, prezentată de acad. Zoe Dumitrescu-Busulenga, a cărei personalitate, spirit de public relations și de inițiativă mi-a întărit convingerea — formată în decursul anilor la întîlniri internaționale desfășurate pe două continente — că o prezență românească mai eficace de acest gen este greu de imaginat. Trebuie precizat cu toată claritatea că în acest domeniu, unde spiritul de relații, tactul și le savoir vivre sint esențiale, factorul decisiv nu este nici eruditia, nici poza savantă, ci talentul diplomatic, poliglotia, spiritul de relații și prestația personală. Calități indispensabile într-o epocă în care literatura și studiile literare au devenit o adevărată instituție internațională. La invitația delegatului R.D.G. (Rita Schober), alți Biroul cît și Comitetul de coordonare se vor reîntîlni în luna decembrie a acestui an la Weimar.

Progresul ideii comparatiste în epoca actuală poate fi dedus și din alte fapte: afluirea a două noi societăți naționale de literatură comparată, recent înființată (spaniolă și elvețiană), în timp ce British Comparative Literature Association a ținut să-și sincronizeze lucrările primare sale Conferențe cu reuniunile conducerii A.I.L.C. în felul acesta am putut participa, între 17—19 decembrie, și la colocolul organizat al B.C.L.A. la universitatea din Warwick, pe tema: Romanul: comparații ale tradițiilor naționale, temelii și tehnici. Warwick este o universitate nouă, situată la sudul orașului Coventry, un campus tipic anglo-saxon, funcțional, betonat și spatios, animat de o apreciazabilă afuență internațională, predominant anglo-saxonă. Comparativismul estic a fost reprezentat prin doi români, doi maghiari, un est-german și un polonez. Comunicări notabile: René Wellek (Realismul critic al lui De Sanctis), W. Iser (Actul lecturii), Haskell M. Block (Elemente lirice în teoria romanului modern), Claude Simon (Roman, descriere și acțiune). Regiunea este plină de reminiscențe din Walter Scott, dar programul nu ne-a îngăduit decît o vizită, mai curînd kafkiană, în ceașă crepusculară în tot cazul, la ruinele castelului Kenilworth și la modernă catedrală din Coventry, oraș distrus de bombardamentele aeriene din 1940 și refăcut într-un stil, după gustul meu, cam inexpressiv și linear. Catedrala are în schimb prestanță și o linie pură. Cea mai mare surpriză din lume, am găsit multe cunoștințe și am făcut altele, inclusiv în sfera publicității de specialitate, întîlnind noi schimburi cu revista Comparison (editor Susan

Bassnett McGuire), cu Beitrage zur Romanischen Philologie (Dr. Rita Schober) etc. Delegația maghiară a oferit al treilea volum din seria Les Lumières en Hongrie, en Europe Centrale et en Europe orientale, în timp ce Cahiers roumains d'études littéraires' ultimul număr (277) au fost în măsură să prezinte aceeași temă: Les Lumières chez les Roumains. Specialiști reputați în secolul XVIII ca Roland Mortier (președintele A.I.L.C.) și Robert Shaskleton (directorul lui Bodleian Library, Oxford) au primit cu un viu interes contribuția noastră (tecură... în timpul sedințelor, cam lungi).

Această săptămîină de lucru încărcată pină la exces (unele sedințe se terminau la 8, ora locală, altele începeau la... 10 seara, tot ora locală) a cunoscut și relaxarea unei mese oferite de The British Academy delegaților români, la un select club pe Pall Mall: The Athenium. Au participat specialiști în probleme românești și sud-estice, profesori de la S.S.E.E.S.: Setton-Watson, Tappe, Dickens, sir William Harpham, directorul lui The Great Britain/East Europe Centre, Peter W. H. Brown, Deputy Secretary of the British Academy. Atmosferă cordială, destinsă, neformală, discuții într-un spirit de sinceritate și understatement din partea gazdelor. În sfîrșit, un interviu final la BBC a închis acest raport comparatist-academic, foarte util, cu perspective clare pentru viitorul apropiat, intructiva birocratic prin natura lucrărilor. Miine decolare îndărăt spre patrie. Sintem atît de distrați („savanti”), incit am uitat total de O.K.-ul rezervatilor. Ziarcele anunță ceașă deasă la Heathrow. Ceașă londoneză în decembrie s-ar putea să ne rezerve mari și neplăcute surprize. Deocămdată este destul de cald, mulți londonezi în haină.

Londra, ianuarie 1978

Programul de activitate a Asociației Internaționale de Literatură Comparată a impus deplasarea în capitala Marii Britanii, în zilele de 15 și 16 decembrie 1977 și a celor doi membri români care fac parte din organele sale de conducere: Acad. Zoe Dumitrescu-Busulenga, membru asesor în Biroul A.I.L.C. și a semnatarului acestei scrisori, ales la 13 aprilie 1977, pe o durată de trei ani, în Comitetul de coordonare A.I.L.C. Reuniune cu caracter tehnic, dar importantă, ce s-a bucurat de sprijinul deplin al Academiei de Științe Sociale și Politice în cadrul căreia își desfășoară activitatea Comitetul național de literatură comparată (președintea Acad. Zoe Dumitrescu-Busulenga) și al lui The British Council. Programul a fost atît de aglomerat, sediințele atît de lungi în jurul mesei în formă de potcoavă din sala de consiliu a lui The University College, incit toate formalitățile protocolare au fost expediate la sfîrșitul vizitei. Gazdele noastre au arătat ospitalitate, solicititudine și discreție. Mă aflu pentru a doua oară în Anglia în decurs de un an și am revăzut cu plăcere, încă de la London West Terminal, pe Miss Doreen Berry, inefabilul și originalul manager al invitațiilor și relațiilor românești din sfera lui The Great Britain/East Europe Centre. Celor neinițiați trebuie să li se facă o mărturisire: Miss Berry este în felul său, o adevărată „instituție” londoneză; accent irlandez și eficacitate britanică.

Punctul cel mai important de pe ordinea de zi a Comitetului de Coordonare a fost examinarea pas cu pas a stadiului actual al vastului proiect internațional Comparace des littératures de langues européennes, inițiat și patronat de A.I.L.C. Este vorba de prima încercare de acest gen, concepută pe epoci, într-o perspectivă comparatistă, istorică și sincronică:

Luceafărul
Revistă editată de
UNIUNEA SCRITORILOR
din REPUBLICA SOCIALISTĂ
ROMÂNIA

Redactor șef: Nicolae Dragoș
Mihai Ungheanu (redactor șef
adjunct), Teodor Bals (secretar
responsabil de redacție)

L

REDACȚIA: București, Plața Școlii Nr. 1, tel. 17 32 69
ADMINISTRAȚIA: Calea Victoriei Nr. 115, tel. 50 74 96
ABONAMENTELE:
3 luni — 13 lei; 6 luni — 26 lei; 1 an — 52 lei
Tiparul executat la:
COMBINATUL POLIGRAFIC „CASA ȘCOLII”
Paginatar Nicolae Ion